

טיב הקהילה

חג הפסח
ט"ז ניסן תשפ"ג

המנים לפי אופק דרושלים

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הדר"ג 6:25
מוצ"ש"ק 7:39
ר"ת 8:19

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א' 8:45	סו"ת א' 10:04
סוק"ש ב' 9:29	סו"ת ב' 10:33

המנים לפי ששון קי"ז

גיליון מס':
669

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הבניין

ליל - הסדר

פנימיות הענין למה נקרא ליל התקדש החג ליל הסדר

לדורות ויעשה מהם דברי תורה.

ורק כעבור זמן, לאחר שכבר נפטרו בני ישראל מעולם של רשעי מצרים ונגאלו משם אז שמו על לב להתבונן בחסדים הגדולים והבינו למפרע, כי כל הישועות והנסים אשר עשה להם ה' במצרים היה הכל על פי מתכונת וסדר נפלא בכדי לגאול אותם מארץ מצרים.

ולמאז ועד עתה, בכל שנה ושנה בליל התקדש החג מתעוררים שוב הנסים והנפלאות שעשה לנו השי"ת בעת צאתנו ממצרים ועל כן יש לנו המצוה לספר ביציאת מצרים ולהתבונן שוב בכל אלו הנסים שנעשו לאבותינו, ואף ללמוד וללמד היטב את אלו הארבע לשונות של גאולה שנאמרו בארץ מצרים ולסדרם בסדר נכון על פי מהלך וסדר הדברים שהיו באותו הזמן, ועתה אנו עושים זאת בישוב הדעת ולא בחיפזון, ובכל שנה ושנה מתפרשים ומתבארים יותר ויותר דברי התורה העוסקים ומספרים את כל מהלך הגאולה והיציאה מארץ מצרים.

זהו הדבר אשר מחמתה מתקריא שמייה של הלילה הזה ליל הסדר, כי בלילה הזה אנו מסדרים שבתו של מקום ומתבוננים בנסים הגדולים אשר נעשו לנו במצרים מתוך הסדר הנכון והראוי, בישוב ובהתרומומות הדעת ולא בחיפזון, ונתנים שבה הודאה להשי"ת על אשר גאלנו ונאל את אבותינו ממצרים והגיענו ללילה הזה.

בפסח התגלה הסדר הנכון

שישראל עליונים מן האומות

עוד כתב השפת אמת (פסח תרל"ג - ד"ה ובמדרש משל) שב-משך כל תקופת היות בני ישראל משועבדים מתחת יד מצרים שדר בעולם בלבול גדול וערבוביה נוראה, שהלא כל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל, וכדאיתא במדרש (ויקרא רבה ל, ד) שכל מערכת השמים והארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל, דכתיב (בראשית א א) "בראשית ברא אלקים", ואין ראשית אלא ישראל, שנאמר (ירמיה ב ג) "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה".

אולם כל זמן שהיו ישראל נתונים לעם זר מתחת יד מצרים לא היה ניכר בעולם שבני ישראל הם המה הראשית והראש, אלא עולם הפוך היה, ישראל היו לעבדים ולמשיסה, ואילו המצריים היו הראש-שים באותה העת ועל דרך הכתוב (איכה א ה) "היו צריה לראש", ממש כשפחה שהירש גבירתה, וכל כך שדר הערבוביה בעולם עד שהיו מצרים מכחישים בהשגחה העליונה ואומרים שאין מנהיג לבירך, והיה פרעה מחציץ פניו ומתריס ואומר (שמות ה ב) "מי

על שם הסדר המיוחד במצוות הנהוגות בליל זה

הלילה הזה המקודש בכל מיני קדושות הוא לילה אשר כיום יאיר, בליל זה מסובים בני ישראל מסביב לשולחנם כבני מלכים ומקיימים את המצוות הרבות המיוחדים לזמן זה, ונתקבל בכל תפוצות ישראל מדור דורים לכנות זמן גדול זה בשם 'ליל הסדר'.

המקור לשם זה כבר מצאנו בין דברי הראשונים (ראה בכלבו סימן ג) והוא על שם המצוות הרבות הנהוגות בלילה זה, שיש להם סדר מיוחד כיצד ואימתי יש לקיים כל אחד מהם דבר דבור על אופניו הראשון ראשון והאחרון אחרון, וכפי הסדר המקובל בידנו מן הקדמונים בסימנים של קדש ורחץ כרפס יחץ וכו' (מחזור ויטרי בשם רש"י ובאבודרהם עמ' רלו).

בליל זה מסדרים את שבתו של מקום

ואת הנסים הגדולים

הרה"ק בעל 'שפת אמת' כתב לבאר בכמה דרכים את מהות השם של 'ליל הסדר', ובתוך הדברים (פסח תרמ"ד - ד"ה מה שתקנו) כתב כי בשעה שהגיע משה רבינו אל בני ישראל לבשרם על בשורת הגאולה, וחזר בפניהם על כל אלו הלשונות של גאולה שמסר לו הקב"ה (שמות ג, ו) 'הוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי', אזי מקוצר רוח ועבודה קשה לא היה לבם ישראל פני כלל לקלוט את דבריו.

גם בשעה שכבר נוכחו בני ישראל לראות בעשרת המכות ובשפטים הגדולים שעשה ה' במצרים ובאלוהיהם, ואפילו לאחר מכת בכורות, שאז כבר פתח הקב"ה בפניהם את חומות מצרים שסגרו עליהם מאות בשנים ויצאו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה, גם אז עדיין לא היה סיפק בידם להתבונן כראוי בחסדי השי"ת שגבר עליהם, שהרי 'בחיפזון יצאת מארץ מצרים' (דברים טז, ג) וכמאמר בעל התגדה: "שלא הספיק בצקם של אבותינו להתמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם", ומרוב חופזה ומהירות לא הייתה דעתם מיושבת עליהם להתבונן כראוי ולהכיר בחסדים הגדולים והרחמים האדירים שהתגלו עליהם ממרום.

אבל ברי הדבר, שהקב"ה - היודע תעלומות וסתרי נפש כל חי - ידע מתחילה, שכל זמן שבני ישראל שרויים במקום החושך והאפילה של טומאת ושעבוד ארץ מצרים לא יקשיבו ולא ישי-מו אל לבם להתבונן על חסדיו הרבים, אלא כוונת הקב"ה בשעה שאמר את כל הלשונות של גאולה הללו היה, שיקטבו אלו הלשונות

טיב המערכת

זמן ודוחנו

בשנים שאחרי השואה כאשר עם ישראל החל לעלות בהמוניו לארץ ישראל, הייתה תקופה קשה היה זה בעת קום המדינה, הרבה מבחורי ישראל נתפסו ברשתו של היצר ושליחיו, ובעקבות כך נפלו והתדרדרו, חלקם עזב לגמרי את דרך אבותיהם והלכו לדעות בשדות זרים, וכמעט שלא היה בית שלא נפגע אבל הייתה אחת מהמשפחות שבירושלים שכל בנייהם נשארו ידאים ושלמים לימים כששאלו את אחד הבנים איך קרה הדבר שכל בני המשפחה נשארו חרדים לדבר ה', השיב כי אמם הייתה אומרת להם: דעו לכם כי יהודי בעולם הזה יהיה תמיד עבד, עליכם לבחור אם אתם רוצים להיות עבדי ה', או עבדים של בן גרוין... ובדברים אלו עודדה אותם להישאר בלימודם למרות הקשיים ולמרות כל הפיתויים.

חג הפסח נקרא גם 'חג החרות', וכך אנו באמת נוהגים במנהגי חרות: אוכלים את הכזית מצה בהסיבה כדרך בני מלכים וכן מעלים על השולחן כל מיני כלים יפים וכו', אך מצד שני אנחנו אוכלים את המצה הנקראת 'לחם עוני', שזהו ההיפך הנגמר מחרות, והרי לכאורה המצווה הייתה צריכה להיות שנעלה על השולחן כל מיני מאכלים משובחים כדרך בני מלכים ולא לחם עוני!?

כשנגלה הקב"ה למשה רבינו בסנה אמר לו: 'בהציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה, כלומר מטרת יציאתנו ממצרים אינה כדי שנהיה חופשיים לעשות ככל העולה על רוחנו, אלא כדי שנהיה עבדי ה', וכך אומר הפסוק 'כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, ולכן בליל הסדר שהוא הלילה הכי מלכותי אצל יהודי, אנחנו אוכלים לחמא עניא, כדי להזכיר לנו שאנחנו עבדי ה', ובאמת העבדות במצרים הייתה רק הכנה לקראת קבלת התורה והיותנו לעם כדי שנדע ונכיר מהי עבדות, וכך נוכל להיות עבדי ה', כי עובד ה' אמיתי זה אחד שמבטל את דעתו ורצונותיו כדי לקיים את רצון בוראו כעבד שאין לו רצון משלו כי אם לקיים רצון אדונו, ולכן דווקא בחג החרות אנחנו אוכלים את אותו מאכל המזכיר לנו מי אנחנו באמת.

(לפי טיב התגדה)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

טיב
ההודעות

יו"ר הוועדה הרוחנית ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

הלכות חול המועד

דין החמץ שנמצא לאחר

הזמן

דין החמץ שנמצא לאחר הזמן

א. המוצא חמץ בביתו, אם הוא בחול המועד יוציאנו מרשותו מיד שלא יבוא לידי מכשול אכילה, ויבערנו מיד (סי' תמ"ז ס"א ומ"ב ס"ט).

ב. ואם הוא ביום טוב שאסור לטלטלו שהוא מוקצה כיון שאסור באכילה ובהנאה, וגם הבערה אסור מפני שאינו לצורך היום, לכן יכפה עליו כלי כדי שלא יבוא לאכלו עד הלילה ואז יבערנו, ואפילו בחמץ דרבנן ג"כ אסור בטלטול (שם ובביה"ל ד"ה שלא).

ג. ואמנם הרבה פוסקים ס"ל דבחמץ שלא ביטלו קודם החג שנמצא עובר עליו בבל יראה אזי אתי לאו דבל יראה ודוחה איסור טלטול דרבנן, וכמה פוסקים סוברים דאפילו לשרוף יאה מותר בכה"ג, אך למעשה נוהגין כפי פסק השו"ע דבכל גווני כופין עליו כלי, ומ"מ במקום שנהגו כסברא האחרונה אין לבטל מנהגם, אך כ"ז דוקא בחמץ גמור, אבל אם הוא תבשיל שנאסר משום שנמצא בו חיטה וכדו' לכו"ע אסור לבערו ביו"ט אלא כופה עליו כלי (מ"ב ס"ט קט"ו).

ד. ומ"מ לא מהני במה שיפקיר את החמץ שמצא בביתו לאחר זמן איסורו, שהרי בלא"ה הוציאנו הכתוב מרשותו ואסרו בהנאה, אלא חייב להשביטו ולבערו (מ"ב ס"י תמ"ה סקט"ז).

ה. מצא חמץ בפסח ברשות הרבים אסור להגביהו, דמשעה שהגביהו קנאו ועובר עליו בבל יראה, ואפילו אין דעתו לזכות בו אלא מגביהו כדי לסלקו ממקום שרבים עוברים עליו כדי שלא יכשלו בו נמי אסור (ביה"ל ס"י תמ"ז ד"ה בביתו).

ו. ונחלקו האחרונים במצא חמץ בפסח אם צריך לברך על ביעור חמץ אם כבר בדק וביטל כדינו קודם הפסח, דכיון שכבר בדק וביטל כדינו וקיים תקנת חכמים אפשר דברכה ראשונה שבירך אז היה נכלל גם על כל מה שימצא בתוך הפסח, וספק ברכות להקל (מ"ב ס"י תל"ה סק"ה).

ז. המוצא חמץ בביתו בחוה"מ פסח לאחר שמכר כל חמצו לגוי, והיה בודאי גם זה בכלל לפי הנהוג לפרש הכל בלי יוצא מן הכלל, יעשה מחיזה י' טפחים, ואם א"א לו לעשות כן יגביהו ויכניסנו לרשות גוי המכור, ויאמר בפה מלא שאינו רוצה לקנותו, ויזהר ג"כ שלא יגע בחמץ עצמו (שבה"ל ח"ט ס"י קט"ו).

ח. כתבו האחרונים דאסור להריח לחם חם בפסח אף של א"י (באר היטב ס"י תמ"ז סק"ה, ביאור הלכה ס"י תמ"ג ד"ה אפילו).
המין שעבר עליו הפסח

ט. חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה, אפילו הניחו שוגג או אנוס, דקנסוהו רבנן הואיל ועבר עליו בבל יראה ובל ימצא (סי' תמ"ח ס"ג ומ"ב ס"ט).

י. ואסור אף על פי שביטלו או הפקירו, ואע"ג דכשביטלו אינו עובר בבל יראה, מ"מ חששו חכמים שאם נתירו כשביטלו יניח כל אדם את חמצו על אחר הפסח ויאמר שהפקירו קודם הפסח כדי שנתיר לו (ס"ה ובמ"ב סק"ז).

יא. וכמה אחרונים כתבו שאפילו אם בדק ג"כ כמנהגינו ונמצא חמץ לאחר הפסח אעפ"כ אסור בהנאה, שלא חילקו בדבר, ויש מן האחרונים שמקילים בבדק וביטל ונמצא אח"כ, דמאי הוי ליה למעבד הרי עשה הכל כדין, ודעתם דעכ"פ בהנאה אין לאסור, ובמקום הפסד מרובה יש לסמוך עליהן (מ"ב ס"ט סק"ה).

ה' אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל, לא ידעת את השם".

אך כשהגיע זמן גאולת ישראל בחג הפסח, או אז התהפכה הקערה על פיה, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא על בני ישראל, וכי ה' הוא האלוקים ואילו בני ישראל הם בני רחמיזו אותם בחר לו לעם סגולה ומעתה נהפכו ישראל להיות הראש והראשונים וקו-דמים לכל אומות העולם.

גם דבר זה הוא סיבה לקרוא ללילה זה בשם 'ליל הסדר', כי בלילה הזה נעשה סדר בעולם שעד עתה היו ישראל עבדים מתחת מצרים ולא היה ניכר שהם הראשיים, ואף לא ידעו ולא הבינו הגויים כי ה' הוא האלוקים וכי יש מנהיג לבריה, אבל עתה בחג הפסח התגלה הסדר הנכון בעולם שהקב"ה מנהל את העולם ובני ישראל הם הראש והראשונים העליונים משאר כל אומות העולם.

בליל הסדר שואבין האמונה שהכל מתרחש על פי סדר

ומן הדין הוא למיהדר אחר מה שכתב רבינו המהר"ל בספרו 'גבורות השם', שם ביאר בבאר היטב את כל מהלך השתלשלות הגלות ויציאת מצרים החל מאב-רהם אבינו ועד לשעה שיצאו ישראל מארץ מצרים ומסביב כי כל המאורעות שאירעו לאבותינו היו כולם להכלית אחד, שבסופו של דבר יהיה לנו השי"ת לא-לוקים.

ומן העיון בדבריו עולה, כי בשעה שהיו בני ישראל שרויים בכור הברזל ומתחת ידי נוגשי פרעה לא ידעו ולא הבינו כלל שכל המאורעות העוברים עליהם הם חלק מתוך מסכת שלימה ומתוך גדול, שכל תכליתה הוא להביא אותם עד שיהיו לעם הנבחר ובנים להשם אלוקינו, ועל כן היו מתמרמרים ביותר וצועקים אל השי"ת שיצאם מן הגלות הנוראה שלהם.

אבל בשעה שהגיע הזמן הנשגב הלוז, כשיצאו ישראל למצרים, אז הבינו למפרע שכל היסורים והמכאובים שעברו על ראשם עד עתה בארץ מצרים היה הכל על פי סדר נכון ומדוקדק, בכדי שלבסוף יגיעו אל התכלית הנרצה להיות במעלת 'בני בכורי ישראל' (ישמות ד, כב), ולא היה סבלם להבל ולריק.

על פי זה יתכן לתת טעם נוסף למה נקרא שמו 'ליל הסדר', כי בלילה הזה התגלה שאין מקרה בעולם כלל אלא הכל מתנהל על פי סדר מיוחד שנסדר על ידי קורא הדורות מראש, אפילו המאורעות שלענין בשר נראים כמקרים רעים גם הם אינם אלא חלק קטן מתוך מהלך וחשבון גדול אשר אין אתנו יודע עד מה ומי יבוא בסודם של דברים העומדים בכבשונם של עולם.

סדר לכל השנה

אף יתכן להעמיס הארה זאת בכונת דבריו של הרה"ק בעל הבית אהרן ז"ע (פד. ד"ה חסל סידור פסח) שאמר בשם אביו הרה"ק רבי אשר מסטא-לין ז"ע: "שמטעם זה נקרא ספור הגדה סדר, כי זהו סדר על כל השנה". ואולי כונת קדושה לומר שעתה בליל הסדר נעשה סדר ובהירות המחשבה לכל השנה כולה, כי בהגיע הלילה הקדוש הזה אשר בו מאיר אור האמונה הטהורה, ועל ידי סיפור גלות ויציאת מצרים האדם נוכח לראות שכל הצער וכל היסורים שבאים על האדם, וכן גם כל הישועות והנחמות אינם בדרך מקרה כלל, אלא הכל מתנהל בחשבון וסדר מופלא על ידי הקב"ה שהוא מקור הטוב והרחמים וידיעה זו משפיע סדר לאדם שגם כל השנה כולה יוכל להיות עם הידיעה וההכרה הזאת שיידע שיש סדר בעולם.

א. חול המועד אסור בקצת מלאכות, ומותר במקצתן. הגה, לפי צורך הענין שהיה נראה לחכמים להתייר (סי' תק"ל ס"א).

ב. הנה בעיקר איסור מלאכת חול המועד יש דיעות בין הראשונים, יש שסוברים שהוא מדברי סופרים מפני שמצינו בתורה שנקראו מקרא קודש והרי הוא זמן חגיגה במקדש, לפיכך אסרום בעשיית מלאכה כדי שלא יהיה כשאר ימות החול שאין בהן קדושה כלל. ומ"מ לא החמירו בו כיו"ט ממש והקילו בכמה דברים (מ"ב סק"א).

ג. והרבה פוסקים סוברים דהוא מן התורה, והא דהקילו בכמה דברים הוא ע"פ הרשות שניתן לחכמים מן התורה במלאכת חוה"מ לפי צורך הענין להתייר, וכדדרישין לזה מקרא בגמ' (תניא דף י"ח) וזהו שסיים הרמ"א לפי צורך הענין וכו' (מ"ב סק"א).

ד. ומאוד יש לזהר שלא להקל יותר ממה שהתירו חכמים, דאחז"ל המבזה את המועדות [והיינו שעושה בהן מלאכה, כפישימ'] כאילו עובד עכו"ם (מ"ב סק"א).

ה. והמוצא דבר מכל דבר שיסתפק בחול המועד בענין מלאכה, ילך אצל חכם ויעשה כהוראתו לכל יאבד עולמו ויהיה כענין ח"ו (החיד"א בספר שמחת הרגל לימוד ג' מ"ט).

ו. והנה לפי דעת הפוסקים האלו שסוברים שהאיסור מדאורייתא, כשיזדמן איזה ספק במלאכת חוה"מ צריך להחמיר, דהוא ספק בשל תורה, ועכ"פ אף לשאר הפוסקים אין למהר להקל כ"א לצורך גדול (ביה"ל ד"ה ומוותר במקצת).

ז. גם חייב לכבד חוה"מ במאכל ובמשתה וכסות נקיה שלא ינהג בהן מנהג חול. ומהר"ל לבש הבגד של שבת (מ"ב סק"א).

ח. מצות ושמחת בחגיך וגו' הוא גם על חוה"מ, ומבואר (בסימן תקכ"ט ס"ב ובמ"ב ס"ט) כיצד משמחן, האנשים בזמן שבה"מ קיים קיים היו אוכלין בשר השלמים לשמחה, וכדכתיב וחתת שלמים ואכלת שם ושמחת וגו', ועכשיו שאין בה"מ קיים אין יוצאין ידי חובת שמחה אלא ביין, שנאמר ויין ישמח לבב אנוש, אבל בשר אין חובה לאכול עכשיו כיון שאין לנו בשר שלמים, ומ"מ מצוה יש גם באכילת בשר כיון שנאמר בו שמחה, הקטנים נתן להם קליות ואגוזים, והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו (מ"ב סק"א).

ט. וי"א דגם כהיום מקיים מצות שמחת יו"ט או באכילת בשר בהמה, או בשתיית יין, ואין צריך שניהם (הליכות אבן ישראל כשיטת החיד"א).

י. י"א דאין יוצאים ידי חובת שמחת יו"ט בבשר עוף (הליכות אבן ישראל).

יא. י"א דיצאים לכתחילה מצות שמחת יו"ט על ידי שתיית מיין ענבים, ואין צריך דוקא יין (הליכות אבן ישראל).

יב. וכתבו האחרונים דאף דמוכח (בסימן קפ"ח ס"ו) דאינו מחוייב לאכול פת דוקא בחוה"מ ורק דאסור להתענות, מ"מ לכתחילה מצוה לקבוע סעודה על הפת אחת בלילה ואחת ביום, דכיון דמצוה לכבדו באכילה ושתייה ועיקר אכילה הוא לחם (מ"ב סק"א).

יג. איתא בירושלמי, אמר ר' אבא בר ממל אילו היה מי שימנה עמי התרתי שיהיו עושין מלאכה בחוה"מ [והיינו מקו וממנו וכו' דבר שאינו מלאכה גמורה], כלום אסור לעשות מלאכה אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ויגעין בתורה, ועכשיו אוכלין ושותין ופותזין עכ"ל, וכתב הכל בו, נראה מזה שאיסור גדול בשחוק יותר ממלאכה, שכונת השי"ת בנתינת המועד היתה כדי להדבק ביראתו ואהבתו ולעסוק בתורתו התמימה עכ"ל (מ"ב סק"א).

יד. מצוה לגלח בערב יום טוב, כדי שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול, ואין מגלחין במועד, דאם היו מותרין לגלח בתוך המועד היו סומכין עצמן לכתחילה ע"ז ויכנסו לרגל כשהן מנוולין, ואפילו אם גילח קודם המועד, דאז אין בו חשש זה שיכנס לרגל כשהוא מנוול, דהא גילח עצמו גם קודם הרגל,

שבת חול המועד

י"ז ניסן תשפ"ג

הזמנים לפי אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומצו"ש

הדה"נ 6:27
מוצי"ש 7:40
ר"ת 8:20

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ת א' 8:44 | סו"ת א' 10:03
סו"ת ב' 9:21 | סו"ת ב' 10:32

הזמנים לפי שעות קצו"א

זמני ערב פסח

י"ד ניסן תשפ"ג

הזמנים לפי אופק ירושלים

סו"ז אכילת חמץ 10:05
סו"ז ביעור וביטול חמץ 11:23
חצות היום והלילה (סו"ז אכילת אפיקומן) 12:42

שעה עשירית 3:53

הזמנים לפי שעות קצו"א

הצריך להן, דהיינו חלוק אחד (ס"א).
לא בגדי קטנים מותר לכבס, כי דרך הקטנים להתלכלך בטיט ובצואה תדיר (ס"א מ"ב סק"ז).
לב ובגדי הקטנים ביותר, דהיינו אותן שמלפפים בהם ומשתינים ומוציאין רעי בהם, מותר לכבס ד' וה' בפעם א', כי צריך להרבה מהם כל רגע (ס"א). אבל לא יוסיף במכונה בגדים שיצטרך להם רק לאחר המועד (הליכות אבן ישראל).

לב סתם קטנים אין להתיר בכבוס רק חלוק אחד (מ"ב סק"א).
לד לא יכבס רק בצנעה ולא בפרהסיא (ס"א).
לת מותר לגהץ בגדים בחול המועד לצורך המועד (הליכות אבן ישראל ע"פ המ"ב סי' תקמ"א סק"ט).
לז מותר להטביל כלים בחול המועד (הליכות אבן ישראל).
לח כשיש לו כלים המיוחדים לפסח שכבר אינו צריך להם, ורוצה לארזם לצורך שנה הבאה, אסור לעשות כן בחול המועד, דהוא טירחא שלא לצורך המועד, דהא כוננתו רק שלא יצטרך לטרוח בהם לאחר המועד (הליכות אבן ישראל).
לט לענין שטיפת כלים, אין צריך לדקדק אם יצטרך להם עוד בחול המועד זה או לא, אלא כל הכלים שמשתמש בהם בחול המועד אפשר לנקותם כדרכם, אף אם לא יצטרכם עוד בחול המועד (הליכות אבן ישראל).
לש מותר לקשור הציצית בטלית בחול המועד (תקמ"ה ס"ג ומ"ב סק"ז).

פ דבר האבד, מותר לעשותו בחול המועד בלא שינוי, ר"ל שאם לא יעשהו עכשיו יבא לידי הפסד, מיהו בכל מה דאפשר להקל בטרחה יעשה (תקל"ז ס"א מ"ב סק"א).
פא כל סחורה, אסורה, אפילו כל שהוא, בין לקנות בין למכור (תקל"ט ס"א).
פב מיהו אם מזדמן לו ריוח מרובה במועד, יכול למכור בצניעה, ויוציא לשמחת יום טוב יותר ממה שהיה דעתו להוציא (ס"א).
פג בגד שנקרע וצריך ללבשו במועד, אם הוא אומן צריך

אפ"ה אסור משום הרואין, דהרואה לא ידע שגילח עצמו ויאמר שמותר לגלח בכל גווני (סי' תקל"א ס"א ב' ומ"ב סק"א ג' ד).
פז אפילו אם היה אנוס ומפני כך לא גילח בעי"ט, אינו מגולח במועד, והוא הדין למי שהיה חולה ונתרפא במועד.
פח קטן מותר לגלח במועד, אפילו נולד קודם הרגל, ואפילו בפרהסיא מותר, דהכל רואין שהוא קטן, ולא שייך ביה טעמא שלא יכנס למועד כשהוא מגולח דלאו בר מצוה הוא, ודוקא שיש לו שער רב דמצטער עי"ז (ס"ז ומ"ב סק"ז י"ז).
פח ובפמ"ג מצדד דאפילו הוא בן כמה שנים כל שלא הגיע ל"ג שנים מותר לגלחו במועד, וכן מוכח במ"א, אך המ"א מסתפק דהיכי דהקטן נראה גדול אפשר דאין להקל בפרהסיא (מ"ב סק"ז).
פח כל אדם מותר ליטול שפה בחול המועד. בין במספרים ובין בתער ואפילו איננה מעכבת האכילה, ואפילו בפרהסיא (ס"ז ומ"ב סק"א).

פח ומותר לחוף ולסרוק ראש במועד, אף על פי שמסיר שער, ואין בזה משום גילוח, וכן כל רחיצה מותר (ס"ח ומ"ב סק"א).
פח מותר ליטול צפרנים בין ידי בין דרגל, אפילו במספרים (סי' תקל"ב ס"א במתב), אבל יש מחמירין ואוסרים, וכן הוא המנהג להחמיר שלא ליטול, בין בסכין בין במספרים, (הרמ"א).
פח והטעם, דסוברין דבזה שייך ג"כ הטעם כדי שלא יכנס למועד כשהוא מגולח ויחתכם בערב הרגל (מ"ב סק"א).
פח אם נטלן מערב יום טוב מותר ליטול בחוה"מ (מ"ב סק"א).
פח ליטול ציפורנו בידי או בשיניו מותר (מ"ב סק"א).
פח מותר לצחצח המנעלים בחול המועד (הליכות אבן ישראל).
פח כל רפואה מותר בחוה"מ, היינו שמותר לעשות אפילו מלאכה גמורה לצורך רפואה ואפילו לחולה שאין בו סכנה, אבל ביום טוב אסור אפילו לשתות דבר שהוא משום רפואה גזירה אטו שחיקת סממנים (ס"ב ומ"ב סק"ז).

פח אין מכבסין במועד, אפילו לצורך המועד, והטעם, כדי שיכבס מעי"ט לצורך יום טוב ולא יכנס למועד כשהוא מגולח (סי' תקל"ז ס"א ומ"ב סק"א).
פח ואלו שמכבסין, מטפחות הידים, והטעם, שדרך להתלכלך תיכף, וא"כ אפילו אם היה מכבסן מעי"ט היו חוזרין ומתלכלכין ולכן אפילו יש לו הרבה מטפחות מותר לכבסן דצריך לכל יום מטפחת אחרת, אכן לפי מה שנהגו כעת שמחליפין רק משבת לשבת ע"כ אפילו יש לו רק שנים אין לכבסן בחוה"מ, שדי להם בכביסה שמעי"ט (ס"א מ"ב סק"ד).

פח מי שאין לו אלא חלוק אחד, דחלוק אחד מתלכלך אפילו כיבסו קודם יום טוב (ס"א מ"ב סק"ז).
פח ויש מן הפוסקים דס"ל דכל זה דוקא בזמן התלמוד שהיה ניכר בעת שפשט חלוקו לכבסו שאין לו אלא חלוק אחד (שמותה) היה חוגר איזוהו על החלוק וכשפשטו חוגר חגורו על בגד העליון שלו) אבל לפי מנהג מלבושים שלנו שאין לנו חגור על חלוק שלנו אין להקל בזה, ומ"מ נראה דאם היה החלוק של פשתן אין להחמיר בזה (מ"ב סק"ט).
פח מיהו לא יכבסו רק

לעשותו ע"י שינוי, ואם הוא הדיוט מתקנו כדרכו (תק"א ס"ז).
פח וכל אדם יחמיר ע"ע לתפור בשינוי זה, כי רוב בני אדם יכולים להוציא מלא מחט בבת אחת, והם בכלל אומן (מ"ב סק"ט).
פח אפילו מלאכות המותרות אינם מותרות לעשותן אלא לעצמו או לאחרים בחנם (תקמ"ב ס"א).
פח אסור לכתוב בחול המועד (תקמ"ה ס"א).
פח לצורך רבים יש אוסרים כל שאינו לצורך המועד, ויש מתירין, ונהגו להקל בכתב שלנו שאינו מעשה אומן (ס"א).
פח אם שמע דבר חידוש, מותר לכתבו כדי שלא ישכח, וכן אם ראה ספר מחדש, מותר להעתיקו אם לא ימצא להעתיקו לאחר המועד (ס"ט).
פח ה"ה דמותר לשמוע לכתחילה כדי לכותבו.
גם אין חלוק בין אם שמע החידוש מאחר או חידשו הוא עצמו, דהרבה פעמים מצוי שאדם שוכח מה שחידש כבר ואינו יכול לחדשו אח"כ.
ואפילו בלא טעם שכחה כיון שבכל עת ורגע מוטל על האדם לעמול בתורה ולחדש בה כפי יכולתו אין שייך לומר ימתין עד אחר יום טוב ואז יכתוב החידוש, דאותו זמן יהיה עליו חיוב אחר דהיינו שיחדש אח"כ חידושים אחרים, ואם יתעכב בכתבת החידושים שלמד בתוך המועד יצטרך ללמוד שנית מה שלמד כבר ולהזכיר מה שחידש מכבר וזה יבטלנו מלימוד חידושים אחרים באותה שעה ואין לך דבר האבד גדול מזה, והעידו על הב"ח ז"ל שכתב חיבוריו בחוה"מ, ומ"מ יזהר בכתבת חידושי שיכתוב כתיב שלנו, ואם יצטרך לכתוב איזה אות מרובע יכתוב אות שבור (מ"ב סק"ט).
ג כמה אחרונים כתבו דבמדינתנו נהגו להקל בכתב שלנו דאינו מעשה אומן, ויש להם על מה שיסמוכו, והמחמיר יחמיר לעצמו, ונהגין לשנות קצת לעשות שורה עליונה עקומה (מ"ב סק"ה).

א 'סדר נאכש' מיטן שיעור הכוונות איז ממש א טיב

להשיג בחנויות הספרים המובחרות הפנה ראשית מרכז הספרים ברחובות הרב יצחק פירומן 03-6194114

בבואי להספיד את הגאון רבי מענדל זצ"ל, מוכרח אני לומר מה ששמעתי מתלמידי חכם אחד גדול, שלא בכדי נסתלק גאון זה בראש חודש ובחנוכה, שהרי חז"ל התבטאו בלשונות חריפים על אלו המתעצלים בהספידו של

חכם, ואמרו (שבת קטז): 'כל המתעצל בהספידו של חכם לקבורו חיים', כמו כן אמרו (סו) 'כל המתעצל בהספידו של חכם אינו מאריך ימים', לשונות אלו מורים לנו עד כמה מוטל על האדם להיות זהיר כראוי בכבוד תלמידי חכם. וכיון שידע הקב"ה שכל שנתאמן להספיד את רבי מענדל כדבעי לא נזכה להספידו כראוי לו, על כן לקחו מן העולם בימים אסורים אנו בהספד, וכך זיכה אותו ודילג את הפורעניות מאתנו.

רק אחר שיוודעים אנו דבר זה, ואנו מקדימים לאמרו, יש לנו האפשרות להספיד ולומר גם דברים התואמים להשגתנו הדלה באותו צדיק, כי אחר שגילינו שאי ביכולתנו לעמוד על מהותו של רבי מענדל, והוא היה הרבה יותר גדול ממה שיכולים אנו לתאר, כבר יצאנו במידה מסוימת ידי חובת הספד הכלכה.

הצדיק אבד לחייו אבד

צריכים אנו לדעת כי לא על רבי מענדל אנו מקוננים, כי אם על עצמינו, רבי מענדל התענג בתורה ובעבודה בעולם הזה, וכעת זוכה להתענג גם בעולם העליון ונהנה שם מזיו השכינה, אולם בסילוקו עזב אותנו לאנחות. כי זה כמה שנים שהיו דין ודברים בין התחתונים להעליונים, בעולם העליון בקשו להביא את רבי מענדל אצלם, אולם התחתונים הפגיעו בתפילתם שזקוקים המה לזכויותיו של רבי מענדל, כי כל עוד שהוא נמצא ביניהם הוא מגיץ עליהם, לבסוף באו לידי פשרה ועשו אותו לחולה, כך שבמידה מסוימת כבר היה בעולם העליון, אולם בפועל היה בזה העולם כדי להגן עליו, וכעת איננו כי לקח אותו אלקים, ושוב אין אנו זוכים שיגן בעדנו.

הרמ"ק שכמדבר אודות ענין התענית והכפרה שאנו זוכים על ידם, מבאר הרושם המתעורר מכל סך תעניות, ובין הדברים מדבר גם כן מהמושג של 'חכמת הציוף' שבאמצעותה יכול הצדיק להתענות ולכפר על שאר הנפשות מישראל, ומביא שכן היה אחר שנכשלו ישראל בעגל, שמשם רבינו התענה עבורם משך ארבעים ימים רצופים שבהם שהה במרומים, מר"ח אלול עד יום הכיפורים, וכפי שמשם בעצמו גילה לישראל, באמרו (דברים ט, טז) 'ואתגבל לפני ה' וראשונה ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי' על כל חטאתכם אשר חטאתם וגו'.

וכעין זה יכולים אנו לומר על הגאון רבי מענדל זצ"ל, כי זה כמה שנים שמחמת חליו לא היה ביכולתו לאכול ולשתות, וימי חייו אלו נחשבו כתעניות, כל מי שבמין במהות האינפוזיטא שמקבלים במצב כזה דרך הווריד, יודע שאין זה כי אם אמצעי להחזיק את הנשמה בגוף ולהמשיך לחיות, אבל אין בנוזלים אלו כדי להשביע את רעבונ של האדם, והרי זה יזיך על ידי רצף של מאות תעניות, ומוכן מאליז שצדיק כמותו שכל ימיו היו חטיבה של דקדוק בהלכה וחיירות בקלה כבחמורה לא היה זקוק לכפרה קשה זו, ובהכרח ששימש בכך ככפרה עבור בני דורו, ובדאי שגם כעת בהסתלקותו הוסיף לכפר עליו, כמו שאמרו חז"ל (מועד קטן כח) 'שמיתת צדיקים מכפרת'.

צדיק תמים בגל הענינים

כשנסתלק הגה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו ז"ע, ביכה בנו הרה"ק משינווא את אביו, ובין הדברים ציין את מאמר חכמינו ז"ל (אבא א.א.) 'על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים', וביאר, שכל צדיק מתבלט באיזה עבודה השייכת לאחד משלושה עמודים אלו, יש מהם ששמים דגש ביותר על מצות לימוד התורה, וישנם שיגיעים ניכרת זוקא בעבודת התפילה, ומהם שבולטים בעיקר במצוות צדקה וגמילות חסדים. אבל אי אפשר כמעט לראות מי שישים דגש על כל השלושה עמודים, אולם יחיד בדורו היה אביו הרה"ק מצאנו ז"ע, שהיה שלם בכל שלוש עמודי עולם, כי כידוע היה גאון אדיר בתורה, וגם תפילתו היתה כידוע ברתת ובוזיע, ובנוסף הפליג מאוד במצוות הצדקה.

עמך דתורה

כעין זה יכולים אנו לומר על הגאון רבי מענדל זצ"ל, הוא היה

הספד

שנשא רבינו על הגאון הגדול רבי מענדל אטיק זצ"ל ראש ישיבת 'ארץ הצבי' ומגאוני ירושלים - ככלות השבעה לפטירתו

שלם בכל תחומי העבודה, בתורה ובעבודה ובגמילות חסדים ובכל פריטיהם וסעיפיותיהם. כשרצו לראות השפעתה של התורה על ההוגים בה היו צריכים להתבונן ברבי מענדל, שעות על גבי שעות היה עוסק בתורה, והיא היתה כל חיותו ומהותו. וכדי להמחיש את הדברים אקדים מה שסיפר לי רבי מענדל בעצמו, שכשמרן ה'חזון איש' נסתלק מן העולם, נבצר ממרן הגרי"ז מבריסק ז"ע לנסוע לבני ברק כדי ללוות את ה'חזון איש' בדרכו האחרונה. ולאחר הלוויה התעניין אצל אנשי שלומו מי ומי הספידו ומה היו תוכן דבריהם, וסיפרו לו שהמספידים הפליגו ודבריו אודות ה'תורה לשמה' שזכה בה ה'חזון איש'.

נענה הרב מבריסק ואמר: אלו המספידים מתפלאים על ההבדל בינם לבין ה'חזון איש'. מה נשתנו המה ממרן ה'חזון איש', הרי גם הם הגו בתורה, ומדוע אם כן לא זכו גם הם לכל המעלות והמדרגות שזכה בהן ה'חזון איש'? ולא נתיישבה תמימה זו בעיניהם כי אם בכך שה'חזון איש' למד 'תורה לשמה', והם לא זכו עדיין ל'תורה לשמה'. אולם לידי יש לישיב קושיא זה בשינו קצת, והוא, שה'חזון איש' הגה בתורה והם לא הגו בה כלל. כלומר, גם אם אכן למדו אין זה הלימוד שראוי לכנותו 'לימוד'...

סיפור זה שמעתי כאמור מרבי מענדל זצ"ל, ואת פירושו ראיתי הן בעמל התורה שלו, והן בכל הליכותיו, כי אלו העידו שאכן למד תורה, כי התורה שלמד עשתה עליו רושם כביר, וכל הליכותיו היו מושתתין על דקדוקי תורה, לדאבונונו אנו רואים לא פעם אין שגם תלמידי חכמים המקדישים את עיקר יומם ללימוד התורה, אינם משיגים בהליכותיהם, הם לומדים את התורה, אבל התורה אינה מלמדת אותם... ובמידה מסוימת יכולים לומר על לימוד כעין זה שאין זה לימוד, ולא כן ראינו אצל רבי מענדל זצ"ל, אצלו ידעו שכל פעולה ופעולה כרוכה בנימוק של תורה.

תחת אחד השיחים, דברתי פעם עם הגה"צ רבי זונדל קרויזר זצ"ל אודות הדרכתו של הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ק ב' הלכה ב) האין לזכות לאהבת השי"ת, ח"ל: 'והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואי הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול כמו שאמר דוד צמאה נפשי לאלהים לאל חי, וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד כי אראה שמ"ך מעשה אצבעותיך מה אנוש כי תזכרנו, ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם, כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמרו והיה העולם ע"כ'.

ושאלתי את רבי זונדל, פוק חזי כמה מלומדים ישנם בעולם שלמדו את כל החכמות האלו, ואף יודעים את חכמת התכונה, ובכל זאת אינם מגיעים לאהבת ה' וליראתו. השיב לי רבי זונדל: מי שלומד את זה כדי לקבל אהבת ה' ויראת ה' הוא אכן זוכה לקבל באמצעות זה הלימוד אהבה ויראה, אולם מי שלומד זאת כדי להיות בקי בחכמות בלבד הוא יקבל רק חכמות אלו...

כעין זה הוא בלימוד התורה, ישנם כאלו שלומדים כדי לדעת חובתם בעולמם, והיודים כאלו זוכים שהתורה מקדשת אותם, והליכותיהם משתנים וכל שיתום זועק 'תורה', לימוד המביא לידי מצב זה ראוי היא שתיקרא 'לימוד התורה', אולם ישנם הרבה ההוגים בתורה לשם אינטרסים אחרים, ולימוד זה אינו לימוד, לימוד זה אינה מיישרת את אורחותיו של הלומד...

נדמה לי שלא אגזים אם אומר שמי שהתבונן בהליכותיו של רבי מענדל היה עוסק בזו השעה בלימוד התורה, כי מתוך כך היה יכול לדעת מהי רצונו של תורה. לא משנה מתי היה זה אם בשבת או במועד או בחול, כל תנועה היתה מעורה בתורה, לפעמים היו יכולים לראותו טורח ללכת לבתי מדרשים שונים רק מפני שעשה חשבון ששם יזכה בניקל להתנהג בחומרותיו, ולפעמים היו יכולים לראותו עוסק בדברים מסוימים רק כדי

שיעלה בידו יפה איזה חומרא שהיה חפץ בה.

גם גיעו העצומה בעת שלמד תורה היתה לשם דבר, ראיתי פעם אין שבצום 'שבעה עשר בתמוז' התפלל שחרית בבית המדרש 'ברסלב', ותיקף לאחר מכן התיישב אם החברותא שלו הגאון רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, ויחדיו עסקו בתורה ברציפות כל היום כולו עד שעת מנחה ומערב, כעשר שעות ברציפות עסקו בתורה בהצום הארוך ביותר בשנה, מבלי שיטעמו דבר מה מקודם או באמצע. אי אפשר לזכות למדרגה כעין זו אלא כשבאים לידי הכרה שהתורה היא חיותו, וכמו שאנו אומרים מידי ערב בתפילת ערבית 'כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה'.

מתוך מה שהסיח פעם רבי מענדל לפי תומו אני יכול להגדיר את דביקותו הגדולה בתורה, ומתחילה אודה את ה' על כך שזכיתי להיות קרוב אלי מאד, ואני וכל בני זכו להתבשם מאורו הגדול, והריני מעיד שיש לו זכות בקידום כל בני בתורה ובעבודה, הוא "ל קיב אותם למאוד והיה לו קשר עם כל אחד מהם, ומידי מוצאי שבת הופיעו בביתו כדי לדבר עמו בלימוד התורה, וכבר היה זוכר מהי הגמרא שכל אחד מהם הוגה בה.

פעם כשאחד מבני התחיל לדבר מסוגיא אחרת שאינה מאותה גמרא שאודותיה דבר עם רבי מענדל בשבועות הקודמות, תמה רבי מענדל על כך, ושאלו: הרי אין סוגיא זו שייכת להמסקתא שאתה הוגה בה כעת?! השיבו בני, שבישיבה נהוג ללמוד ב' מסכתות, האחת לסדר עיון, והשני לסדר בקיאות. לשמע הדברים התפלא רבי מענדל ואמר, איני יכול להבין האין יכולים להגות ב' מסכתות? אמור לי, כשאתה הולך ברחוב באיזה מסכתא אתה מהרהר?

בשאלה זו גילה רבי מענדל שלדעתו צריך ההוגה בתורה להיות דבוק בהסוגיא שהוא לומד ולהיות שקוע בה בכל עת ובכל שעה, וכל עוד שלא זכה לדקדק בכל פרטיה ודקדוקיה אי אפשר לעבור לסוגיא אחרת, לקבל לא היה ביכולתו להבין האין הוגים בשני סוגיות בבת אחת. ועל כל פנים יכולים אנו להבין מזה עד כמה היה רבי מענדל שקוע בתורה, ובקיאותו בכל סוגיות השי"ת היתה עד לפרטי פרטים. ואכן גם ראו זאת אצלו בפועל, כי לא בקלות היה עובר מסוגיא לסוגיא, וידע אני ששנה שלימה היה לומד עם הרה"צ רבי יצחק דוד גוטפארב ז"ל רק הלכות נטילת ידים.

עוד נקודה חשובה מענין לימוד התורה ראיתי אצלו, שגם אם אירע זמנים שחממת חולשה לא היה ביכולתו ללמוד, ראה לנכון שלא להחמיץ את השעה, והיה הוגה בעניני יראה ומוסר, פעם הופיעו בניי לדבר עימו בלימוד התורה, ואחר שדיבר אם אחד או שניים מהם, אמר להם שכעת הוא מרגיש חולשה, ואין ביכולתו להתעמק בעומק הסוגיות, ולכן מבקש הוא לדבר עמהם מעניני מוסר והתעוררות, וכיון שהיו אז סמוך ונראה לחג הפסח, ודיבר עימם שיחה ארוכה מעניני החג הזה.

התייחסותו ללימודו של כל ילד וילד היה לשם דבר, במקום גדולות היו מוצאים את ענותנותו, הוא לא בחל לרדת מדעתו הרחבה לדעתו של נערים צעירים בני י"ב וי"ג שנים, ולשמוע את סברותיהם ולדון בה עמם, וכל זה היה מתוך חיבה יתירה, ולא פעם שמעתי אין ששיבח את הנערים, אחר שהרצו לפניו איזה סברא או קושיא, ואמר להם שהשמיעו קושיא עמוקה או סברא נאה וישרה, וביקש מהם שירצו את דבריהם גם באזני המלמד שלהם בת"ת, וברצונו שבשבוע הבאה יאמרו לו האין התרשם המלמד... רק מי שידע עד כמה היתה דעתו של רבי מענדל רחבה בתורה יכול לעמוד על עומק הענוה שהיתה מעורה בתורתו, ענוה כעין זו אי אפשר למצוא כי אם בחכמי וגאוני ירושלים.

מידי דברי אודות התמסרותו של רבי מענדל לתורתו של נערים, מן הראוי לציין מה ששמעתי פעם מרבי מענדל אודות הצורך להתייחס לתורתו של כל נער ולא ללצל בה, והיה זה מי שהיה, וסיפר לי שבמים עלומי היה מסייע לאיזה בחור בעל שטרון חלוש להשלים את חוק לימודיו בישיבה, ורבי מענדל ראה שבחור זה הוא חלוש ביותר, והיה נראה לו שלעולם לא יהיה מסוגל לראות ברכה בעמלו, ועל אף שקיבל תמורה על לימודו עם הבחור, ראה לנכון להפסיק את הלימוד עם הבחור, מאחר שלא ראה בכך שום תועלת, אולם משפחת הבחור הפצירו בו שבכל זאת לא יעזוב את החברותא עמו. ונתרצה להם רבי

מענדל והמשיך להתמסר אליו, על אף שהיה נראה לו שמדובר בעמל של חינם, והנה פעם אחת הצליח בחבור להביא איזה תוספות, והיה זה עבורו ממש כטללי חיים, ואחר שהרגיש בזה הפעם את המתיקות שבתורה, התחבר מאוד להתורה, ומאז זכה שאט אט התרחבה דעתו בתורה, וכהיום הינו מגדולי מרביצי התורה שבישראל...

ידועים הם דברי רבי חיים ויטאל ז"ע, שכל האומר שלמד תורה לשמה, התנא רבי מאיר מכישרו, כי התנא רבי מאיר מונה דברים הרבה שמזכים לההוגה בתורה לשמה (אבות ו, א) ואין אנו רואים מי שזוכה בהם, מובן מאליו שרבי חיים ויטאל היה לו השגה גדולה במהותן של אותן דברים שמונה רבי מאיר, אולם גם לפי השגתנו הפשוטה, אין אנו רואים רבים הזוכים בהם כהיום, אולם התבוננתי ברבי מענדל זצ"ל וראיתי שאצלו נתקיימו כל אלו הדברים שרבי מאיר מונה שם, ויכלה הזמן ולא יספיקו לפרט אין הצטיין בכל אלו הדברים.

עמוד העבודה

שמעתי פעם מהגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל דאיתא בספר 'חידושים' שאם רוצים לעמוד על מהותו של אדם, ולדעת אם הוא באמת ירא שמים, יתבוננו בו בשעת התפילה, כי גם אם רואים אותו הוגה בתורה תמיד אין זו הוכחה שהוא ירא שמים, כי ישנם הרבה בני אדם שהלימוד מתוק לחינם, ובפרט אחר שמדי יום ניתוסף להם ידיעות נוספות שלא זכו לכך עד אז, ולכן הם מוכנים להקדיש תנותיהם לתורה, אולם עבודת התפילה היא שווה מידי יום בימו, ועל אותן הודאות ואותן בקשות של התמלה הוא חוזר גם היום, ולכן מי שאינו ירא שמים אינו מחשיב את תפילתו ואינו עושה עסק מזה, ולכן מתפלל בחיפזון בלא דחילו ורחימו. אולם ירא שמים הדבוק בבוראו שש ושמש מידי יום לשוב ולבטא לפני השי"ת את שבחו ותהילתו, הוא מבין היטב את המתנה הנפלאה בה הוא זוכה מידי יום, וגם אם תלמיד חכם הוא ומתענג על תלמודו, אין הוא מזלזל בעבודת התפילה.

זכיתי להתבונן הרבה בתפילותיו של רבי מענדל זצ"ל, ותמיד כשראיתיו עומד בתפילה נוכחתי בדבריו של רבי שלמה זלמן ז"ע, הוא היה ממש דוגמא לדברי החידושים, כי על אף היותו ענק בתורה היה מתפלל תמיד במתינות וביגיעה עצומה, וכל תיבה היתה נאמרת מתוך השתכחות הנפש ממש.

האמת הוא שאין אנו צריכים להוכחות על היראת שמים של רבי מענדל, מאחר שהיה זה מורגש בחוש בכל הליכותיו ואמרוותיו, אני זוכר אין שעוד לפני כחמישים שנים שבבת שובה דרש אבי מורי זצ"ל דברי התעוררות בבית המדרש 'תורה ויראה' ורבי מענדל היה נוכח שם, אבי מורי דיבר אז מחומרת המפסיק ממשנתו, והזכיר את מאמרו של רבי לוי (תגינה דף יב) 'שכל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה - מאכילין אותו גחלי רתמים'.

אבי מורי ביקש להמחיש ולתאר את הקושי והצער הנורא של העונש הנזכר, והסביר שהעונש בעולם העליון צריך להיעשות כדוגמת החטא שנעשה בעוה"ז, ובהכרח יסבנו שם בעולם העליון שזה שהפסיק ממשנתו בעולם הזה, יהגה גם שם בתורה, ובהכרח יהיה זה בגן עדן, כי שם היא הישיבה של מעלה, ושם עוסקים בתורה, ועלינו גם להבין שבגן עדן אין גחלי רתמים, ובהכרח יצטרך לנתקו מלימודו בגן עדן ולהוציא משם ולהוליכו לגיהנום כדי להטעימו מן הגחלי רתמים...

זאת אומרת, שמלמד הצער הכרוך באכילת גחלי רתמים, יש בכך צער נורא מזה שמוציאים אותו מגן עדן - מקום המעונג ביותר, לגיהנום - המקום שבו מייסרים את האדם ביסורים היותר קשים, ובנוסף מתייסרת הנשמה מאוד מהעלבון הנורא בפני כל הצידיקים שבגן עדן...

למחרת פגשתי את רבי מענדל, ואמר לי: כל עצמותי נתמלאו חרדה אחר ששמעתי את הדרשה של אביכם... זאת על אף שהיה רחוק מאוד מאוד מהמושג של 'ביטול תורה' בכלל ומן המושג של 'המפסיק ממשנתו' בפרט.

כבר הזכרתי אודות הקביעות שהיו לבניי לדבר עמו בלימוד מידי מוצאי שבת, והיה פעם שאחד מבניי הקדים לבוא אליו סמוך ונראה לצאת השבת, ורבי מענדל ידע שבניי נמנים על בני חבורת 'משכנות הרועים' שהגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל עמד אז בראשה, כיון שכן שאל את בני, האין אתה נמצא כעת אצל, הרי רבי בנימין אומר כעת בסעודה שלישית שיחת

התעוררות, ומן הראוי היה שתשמע את מוסרו?!

השיב לו בני שאכן זיזו עצמו לבוא אליו מוקדם, כי לאחר מכן צריכים שאר אחיו לבוא ויצטרך להתפנות אליהם. אמר לו רבי מענדל, שמע נא, על כל אדם מוטל לעורר את לבבו ביראת שמים, וכיון שאינך מצוי כעת בשיחת התעוררות, תראה לנכון לחקור ולדרוש מאלו ששמעו את השיחה מה דיבר רבי בנימין, ותזכה גם אתה להפנים את דבריו בפנימיות לבך.

[אגב, הוא היה לו שהורה לי לשלב את בני בתוך תורה קדושה זו, הוא החזיק מאוד מהגה"צ רבי בנימין ז"ע, וסיפר לי שפעם בליל יום הכיפורים בשעה ארבע לפנות בוקר, שמע קול תורה הובקע מבית המדרש 'ישועות יעקב' שליח השטיבלאך שבשכונת 'מאה שערים', והתפלא על כך, מי הוא זה שהוא ער בשעות הקטנות בליל הצום קדוש, ומה מעשי כעת, וכשנכנס לבית המדרש מצא שם את רבי בנימין השוקק על תלמודו בדחילו ורחימו, ולמד אז סוגיא טובה במסכת יבמות, והפליא מאוד עובדא זו.]

עמוד החסד

על אף יגיעתו התמידית בתורה ובתפילה, לא הניח את ידו גם מעמוד השישי הוא 'גמילות חסדים', ובכל מצב כשנודע לו על איזה יהודי השרוי בלחץ ובדוחק ראה לנכון לעשות כל מה שהיה ביכולתו כדי לסייעו ולחלצו מן המיצר, והרבה פעמים נקראתי אליו, ובבואי ביקש גם ממני לעשות כל מה שביכולתי כדי לסייע ליהודים השרויים בדוחק, פעם היה זה עבור פלוני ופעם עבור אלמוני, וראיתי אין שגם בתחום זה בוער לבו מאוד, ולא היתה נפשו שקיטה עד שאכן השיג את משאלתו.

עמוד העצה

כבר דיברנו מעט אודות גדול ענוותנותו, ואודות התייחסותו לכל נער ולתלמודו, אבל מן הראוי להזכיר שכל הליכותיו היו מעוררים בענוה, אני זוכר מימי נעוריי שהגאון אבי מורי זצ"ל היה ה'בעל מקרה' בראש השנה בבית המדרש 'תורה ויראה', ורבי מענדל זצ"ל היה נמנה עם המתפללים שם, ומידי שנה בשנה לאחר גמר התפילה ניגש רבי מענדל לאבי מורי לברכו בברכת גוט יו"ט, ושאלו: רבי לוי התקיעות היו כדבעי, ואבי מורי השיבו הן, וזאת על אף שרבי מענדל היה יכול בעצמו לדעת אם ראוי לו להיות מרוצה מהתקיעות, בכל זאת ביקש לדעת את חוות דעתו של אבי מורי.

גם זאת אני זוכר מימי נעורי כשהתפללנו שם בבית המדרש 'תורה ויראה', שבליילת של ר"ה בשעה שכל אחד נחפז לביתו, המתין רבי מענדל בבית המדרש אחר התפילה, עד שיגמור רבי יצחק דוד ונשפיר את תפילתו, כדי לברכו ולהתברך מפיו בשנה טובה, וכידוע היה רבי יצחק דוד מאריך מאוד בתפילות, ובכל זאת המתין עליו רבי מענדל בסבלנות, כי בענוותנותו היתירה היה חש שזקוק הוא לברכתו של רבי יצחק דוד.

תמיד היה מבקש לחזק ולומר מילה טובה לכל מאן דהו, אני זוכר פעם בעודי בימי עלומי אין שברוב ענוותנותו התבטל לפני, ואמר לי, גמליאל, אתה תזכה להיות אדם גדול! תמתיי ושאלתי אותו, למה עולה זאת על דעתך? והשיב לי, אני לומר 'שור שנגח את הפרה' ואני נשאר עם השור ועם הפרה, אולם אתה הרי לומד ספרי יראה וחסידות, ספרים אלו מרימים את האדם ואת השגותיו, ובודאי תזכה להיות גדול בישראל. הוא אמר זאת בכנות ובביטול על אף שכאמור היה מלא ביראת אלקים וגאון עצום בתורה.

כשמדברים מענוותנותו של רבי מענדל, ברצוני לדבר גם מהתבטלותו לרוב הגאון מבריסק ז"ע, עצם הכנעתו להגאון מבריסק היתה כרוכה בענוה יתירה, כי שפחתו של רבי מענדל נמנים על עזרת החסידים, ובכל זאת התבטל בפני רבו לו כעפרא דארעא, ותמיד דיבר מרובו זה בלהב אש, והפליג לדבר מעומק חכמתו ורום מעלתו.

בנוסף סיפר לי עובדות שהשקיפו את התבטלותו היתירה לרוב זה, בין הדברים סיפר לי פעם שבשנה אחת בערב פסח, כשהרב מבריסק הופיע במאפיית המצות כדי לאפות את המצות לפסח, בדק הרב את השולחנות היטב היטב, והבחין שבאחת השולחנות יש איזה סדק צר שכמעט לא היה ניכר לעינים, והיה חשש רחוק מאוד שאי אפשר לנקותו, אולם כידוע היה הרב חרד ביותר מכל נדנדו קל של חטא, ולכן הורה לרבי מענדל שלאורך כל שעת האפיה יעמוד ליד זה השולחן, וישים את אצבעו על זה הסדק, כדי שיהיה בטוח שלא נתדבק משהו מהבצק באותו מקום.

לא היה זה משימה קלה לעמוד כמה שעות כשהאצבע נתונה על מקום מסוים, אולם רבי מענדל שביטל את כל ישותו להרב קיים בדחילו ורחימו את הוראת רבו, ומשך כל שעת האפיה

עמד כשאצבעו רכונה על אותו סדק.

שמע בני מוסר אבך

מתוך התקשרותו והתבטלותו אל הרב מבריסק יכולים היינו לטעות שעל אף שהיה רבי מענדל חסיד במקורו, דיבק עצמו בהליכותיו של רבו זה, וכיון שרבו זה לא היה רגיל בהליכותיהם ובמנהגיהם של החסידים הוניה גם רבי מענדל את מנהגי בית אבותיו. אמנם לא כן היה מעשה, וכפי שאמר לי רבי מענדל בעצמו: הן אמת שביטלתי עצמי אל הרב מבריסק, אבל לא גרעתי שום מנהג שקיבלתי מאבותי, רק הוספתי עליהם הליכות שקיבלתי ממורי ורבי זצ"ל.

דבר זה שלמדתי שמסורת האבות היא מעל הכל, וגם אם האדם מקיים הוראת חז"ל (אבות א, א) 'עשה לך רב' ומדבק עצמו לתלמידי חכמים, אין לו להזניח את אורחות אבותיו, ועליו להחשיבם ממש כתורה מסיני, וזאת מאחר שמסורת האבות היא יסוד לאמונתנו, ולאמלא אבותינו ששמרו על דת התורה לא היינו זוכים לזה, וכשאדם שומר על כל מה שראה אצל אביו ואבי אביו, אין היצר יכול להטותו מדרכי האלקים, כי יאמר לו האדם כך וכך קיבלתי מאבותי, וכלל נקוט בידו שאיני משנה ממה שראית אצלם. אולם אם אין האדם מעריך את מנהגי והליכות אבותיו, ולא ילך לאורם, ימצא היצר מסילות להטות את לבבו, כי לא יהיה מענה בפיו שלא כך נהגו אבותיו, מאחר שהליכותיו של אבותיו אינם קובעים את אורחותיו.

אבל יהוד עשיר

בעמדי כעת בהספידו של צדיק, ברצוני לבטא בשפתי את הכרת הטוב שאני חש כלפיו, כי כפי שכבר הזכרתי הוא היה מנווט אותי בכל שלבי החיים, הוא התמסר מאוד לבניי היקרים נזכר, ויש לו חלק נכבד בכל הקשור לחייהם הרוחניים, כי מלבד מה שבעצמו התמסר להם, הנחה אותי מה לעשות כדי לגדלם בתורה וביראת שמים, הוא זה שקישר אותי אל הגאון רבי זונדל קרויזר זצ"ל, הוא ידע שאני עסוק בשיעורים רבים ואין לי כל כך פנאי להתמסר לבניי, ולכן הפנה אותי אל רבי זונדל, ומאז זכיתי לקשר אדוק עם רבי זונדל משך יותר משלוש עשורים, וכך זכו כל בניי להתחמם גם לאורו של רבי זונדל זצ"ל, והיו גם צמודים לליבו הטהור. גם אני זכיתי מאז לקבוע חברותא עם רבי זונדל זצ"ל מידי יום ביומו.

בנוסף כבר הזכרתי שהורה לבניי להשתלב בקהילת 'משכנות הרועים' כדי שיהיה להם מסגרת שמשם שואבים יראת שמים, ועד היום חקוקות הליכותיו ומוסרו של רבי מענדל זצ"ל בליבותם של כל בניי.

מי יתן לנו מחרוזת

אחר סילוקו של רבי מענדל נוצר חלל ריק בעולם, יכולים אנו לומר כפה מלא שאין לנו תמורה, אין אנו מוצאים את האדם שיהיה כה שלם בתורה ובכל מידה נכונה, אדם שכל ישותו הוא תורה ודקדוק הלכה, אצלו ראו בחוש שהתורה היא מקור חיות, כל טרדות העולם הזה לא הזינו אותו מסוריו ומחוק לימודיו, וכעת עלינו למלא את החלל שנוצר, עלינו מוטל לדעת שדור הולך ודור בא, ואנו אכן זכינו להתחמם לאורו של רבי מענדל ולאורם של הרבה מגאוני ירושלים, והליכותינו מושתתים על הליכותיהם, אולם צריכים אנו להוסיף ולהתדבק מאוד בדרכיהם, עד שנהיה בבחינת טופח על מנת להטפיה, ורק כך נזכה גם אנו למסור את הליכותיהם והנהגותיהם הטובות לבנינו ולצאצאנו אחרינו.

כשמדברים אודות רבי מענדל שהיה מגידולי ירושלים, מן הראוי לעורר את אנשי ירושלים בכלל ואת בני קהילת פרושים בפרט לדעת, שידעו להחשיב את דרכם של אבותיהם שהיו מהדמיות ההוד של ירושלים. עלינו לדעת שכל אחד מהם היה גדול בישראל, כל אחד היה חטיבה של תורה ויראה וקדושה, אולם מאחר והצטיינו למאוד גם במידת הענוה לא היו מפורסמים, אולם כשנביט קצת מאחורינו, אז נזכה לקראת מה יפה ירושתנו ומה נעים גורלינו, ונידע אין לקיים מקרא שכתוב (שיר השירים א, א) 'אצי לך בעקבי הצאן ורעי את אגדותיך'.

דברי הספד אלו עשו רושם על שומעיהם, וכל אחד מאתנו יתעורר על ים להתחזק בעבודת הבורא ב"ה, בתורה, ובתפילה, ביראה, ובענוה ובכל מידה ישירה, והיו הדברים לעילוי נשמתו, וזוכה כולנו להתקרב להבורא עולם, ולגאולה שלימה במהרה במינו אמנן.

טיב הקהילה

שביעי של פסח

כ"א ניסן תשפ"ג

המסע לפי אופק דרושלים

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הדה"ג 6:29

מוצ"ש"ק 7:43

ר"ת 8:23

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א' 8:40 | סו"ת א' 10:00

סוק"ש ב' 9:24 | סו"ת ב' 10:29

המסע לפי ששון קי"ז

גילוי מס:

670

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הבנין

אשירה לה'

מגודל האמונה ורגשי הלב בקריעת ים סוף פרצה השירה מאליה

וכתבו לבאר על פי מה דאיאת בשם הצדיקים דלכן הפסיק דוד המלך ע"ה באמצע מזמור ברכי נפשי בפסוק (תהלים קד כד) "מה רבו מעשיך ה' אשר גם כן אין לו שייכות עם מה שלפניו, כי הרי כל המזמור הולך ומפרט סדר הבריאה ומעשי הנבראים ומדוע הפסיק באמצע בהזכרת ענין 'מה רבו מעשיך', ותירצו שזוד המלך בעת הזכירו מעשי ה' ונפלאותיו התלהב כל כך באהבת ה', עד שמרוב התלהבות הבער בקרבו לא יכול עוד להתאפק והוכרח לזעוק 'מה רבו מעשיך ה'', וכמו כן הדבר הזה כאן אצל שירת משה וישראל, דכיון שהגיעו באמצע השירה להתלהבות גדולה ויתירה בדביקות ה', מיד פרצה מפיהם זעקת 'מי כמוך באלים ה'".

ואמר הרה"ק משינאווא זי"ע שעינין זה מרומז בנוסח הפיוט 'יום ליבשה' (ואלה לשביעי של פסח) 'ידידים רוממוך בשירה קדמוך, מי כמוך ה' באלים שירה חדשה שבתו גאולים, ידידים רוממוך' כלומר שבני ישראל רוממו את השירה, בזה ש'בשירה קדמוך' שהקדימו לצעוק קודם גמר שירתם 'מי כמוך באלים ה'', והיו שבחן של ישראל שמרוב התלהבות דביקות פרצו ואמרו 'מי כמוך' טרם גמרו השירה על הניסים.

האומר שירת הים בשמחה מוחלין לו עונותיו

וזו היא עבודת השירה שתקנו חכמינו ז"ל לאמרה בכל יום שלא תהיה נאמרת כנוסח בעלמא ככצוות אנשים מלומדה, כי ענין השירה הוא דייקא מעומק הלב ובהתלהבות וכן כתבו הקדמונים [בניאו במשנה בורה סוף נא] 'ויאמר שירת הים בשמחה וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים והאומר בשמחה מוחלין לו עונותיו'. וראה מה שכתב בספר חרדים (פסק ע"ג) יש לו לבקש בשדה אשר ברכו ה' היא הגמרא מיני סגולות ורפואות קלות לרפאות חולי הנפש החלושים שאין בהם כח לסבול הרפואות הקשות [והולך וסוה שיש סגולות קלות לפרט ענות יי"ש]. והסגולה השלישית: יכון בשירת הים שאומרים בכל יום לאומרה בקול ובשמחה רבה, כאילו אותה שעה יצא ממצרים. שהרי אמרו במדרש (ילקוט שמעוני שופטים רמז ט) "ויסע משה את ישראל מים סוף" (שמות טו כב) שהסיעם מעונותיהם שנמחלו על ידי השירה שאמרו, שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה מוחלין לו על כל עונותיו".

והנה אחר שצונו ה' לומר שירה זו בכל יום כדכתיב 'ויאמרו לאמר', וכדכתב רשב"י (תורה ח"ב נ"ד) שרוצה לומר שנאמר אותה בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כח סגולתה כל יום כשעה ראשונה למהדרין". וידועים דבריו הנוראים של הרה"ק בעל בית אהרן זי"ע על גדול מעלת וסגולת שירת הים וכה דבריו (שביעי של פסח) "כי בשירת הים יש הכל מה שהיה ומה שעתידי להיות וכל הגאולות וכל הענינים שצריך האדם הכל נכלל בשירת הים ואם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירת נפש, כל אחד לפי מה שהוא יתקן כל עניניו בגוף ונפש".

ובפרט בהאי יומא קדישא של שביעי של פסח שבו עברו בני ישראל בתוך הים ביבשה ובו חזרו וניעורו הגם הנפלא שאירע לאבותינו בשעה שעמדו על הים בוודאי הוסיף גמא להתבונן היטב בפירוש השירה ולאומרו בכונה הראויה, ויהי רצון שאכן נזכה לומר את השירה בפנימיות הלב ובהתעוררות ולדמות בנפשינו כאילו היום הזה עברנו את הים בבחינת שירה חדשה בכל יום ויום ונזכה לכל ההבטחות והתקוים הנזכרים אמן.

לומר שירה אמר הקדוש ברוך הוא מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה?! וכבר תמרו המפרשים בביאור מימרא זו, מדוע לא ניתנה רשות להמלאכים לומר שירה באותה שעה, ומה נשתנו ישראל שמתרים לומר שירה אף על פי שמעשי ידיו טובעין בים. ויש שתירצו על דרך משל, שבעיר אחת התגורר איש בליעל מוסר שהציק רבות לכל תושבי העיר ומסר את ממונם לשלטונות, והיו היום החליט אותו מוסר לעקר דירתו לעיר אחרת, ותהי הרוחה, וכמובן ששמחת התושבים פרצו כל גבול, וכל בני העיר חגגו בחוצות בתופים ובמחולות, וכאשר הגיע שמע השמחה אל הישובים הקרובים נתקבצו גם הם ובאו לישמוח אתם. פנה אליהם חכם אחד בתמיהה ואמר: בשלמא אנשי העיר הזאת שעבר עליהם כוס התלאות והצרות מאתו מוסר שפל, שמחים הם ומהללים על גאולת נפשם אבל אתם מה מקום לרינה זו ושמחתכם מה זו עושה. כמו כן עם בני ישראל שונתעבדו בשעבוד מצרים ועבר עליהם כוס התרעלה, לכן שפיר ראויים הם להלל ולשבח על גאולתם ולומר שירה על מפלת שונאתם, אבל אתם המלאכים מה לכם לומר שירה וכי למצרים ידתם והאם לפרעה השתעבדתם, שמהה למה תהא לכם.

עלה בלבו שישיר שירה - מתוך רגשי הלב

אמנם אצל חסידים היו אומרים בזה רעיון נפלא בביאור פנימיות השירה, כי ענין השירה אינה איזו נוסח או פיוט שקובעין להאדם לאומרו בזמן מסוים, אלא השירה היא תוצאה של רגשי לב העולים על דעותיו ומתוך כך מתפרצת לחוץ בקול רעש גדול והתלהבות להודות ולהלל למי שעשה לנו את כל הטובות האלו.

נמצא איפה שאצל השירה אין שייך לומר 'בקשו לומר שירה', כי עצם השקלא וטריא אם לומר שירה או לאו הוא היפך מהות השירה, כי שירה הוא דבר שצריך לעלות מאליו, מתוך התלהבות ורצון פנימי שאין האדם יכול לעצור בנפשו מלהודות להשירה, ואם מבקש לומר שירה חסר הנקודה הפנימית של השירה.

וזהו כוונת הגמרא 'ביקשו מלאכי השרת לומר שירה' דכיון שהיה זאת אצלם על דרך 'ביקשו' אם כן לא השיגו כלל את עומק ענין השירה, ולכן לא ניתנה להם רשות לומר שירה, כי לא כך מהללים ומשבחים להקב"ה.

ויסוד זה נוגע לכל אדם מישראל שכאשר יתבונן בחסדי השירה ועל כל הטוב שגמל אתו מעודו, בוודאי מיד יעלה בלבו לומר שירה ומעצמו יתפרץ מלבו זמירות שירות ותשבחות למלך א-ל חי וקיים. ובוזה יבואר מה שאנו אומרים בתפלת שחרית 'שירה חדשה שבתו גאולים לשמך הגדול על שפת הים', דלכאורה מהו הכוונה של 'שירה חדשה' ולמה צריך בזה דייקא שירה חדשה. ולפי דבריו יובן שפיר, כי לא יתכן שתהיה השירה של היום בדיוק כמו שנאמרה ביום שלפניו, כי כאמור השירה אינה נוסח של איזה פיוט שצריך לצאת ידי חובת אמירתו, אלא צריכה שתבוא ברגשת הלב מעמקי דלבא, ועל כן צריך שתהיה כל יום ויום התעוררות של שירה חדשה ולא כמצות אנשים מלומדה.

מרוכב התלהבות פרצה מפיהם זעקת 'מי כמוך באלים ה''
ועל זה הדרך מובאר בספרים הק' לפרש הכתוב (שמות טו א') 'מי כמוך באלים ה'', בדפשוטות פסוק זה אין לו שייכות באמצע השירה, דהרי כל השירה מדבר סמה שעשה השירה עם המצריים ופסוק זה מספר בשבח הקב"ה ללב, ולכאורה אין כאן מקומו.

כבודו נגלה עליהם - גילוי האמונה

הרבה האירכו בספרים הקדושים לבאר במה נתיחד הגם של קריעת ים סוף ושדוקא אז נתעוררו בני ישראל לומר שירה, והלא כבר ראו לעיניהם כמה וכמה ניסים ונפלאות שעשה להם השירה במצרים ומדוע רק בקריעת הים נתעוררו לומר שירה.

וביאר בזה הרה"ק מרוזין זי"ע, אה דהנה בעת קריעת ים סוף זכו בני ישראל להתגלות האמונה באופן נפלא, כאשר עין בעין ראו גילוי אלוקותו יתברך, וכמו שהביא רש"י מדברי המדרש: 'זה א-לי - בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע וראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים'. ועל ידי גדול תוקף האמונה שנתגלה להם באותה השעה, זכו להשגת השירה. והנה שאמר הכתוב 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו - אז ישיר משה" שבכח גדול האמונה בה' זכו לשירת הים.

בקריעת ים סוף האמינו למפרע שהכל מאת ה'

וראה עוד מה שחקשו בספרים הק' בביאור הכתוב (שם פסוק לא) 'וירא ישראל את הים הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו' דלכאורה אם ראו בעיניהם את הים הגדולה ואת האותות והמופתים מה מקום לאמונה כי הלוא הרואה בעיניו אין צריך לאמונה שיאמין למה שראו עיניו, ומה זה שמסיים הכתוב 'ויאמינו בה' וגו'.

ותירץ הרה"ק מקצאק זי"ע, שעד ביאתם אל הים היו עדיין אצלם ספקות באמונה אולי האותות שבמצרים היו בדרך מקרה, אך בראותם את הגם הנפלא של קריעת הים יחד כולם הודו שאצבע אלוקים היא 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'.

לפי גדול ההתגלות הבינו שאין חקר לגדולת הקב"ה

והרה"ק מטשארטקוב זי"ע ביאר, שהגם שראו בני ישראל את הים הגדולה במצרים ואכן חשבו בדעתם שראו והשיגו כבר גדולת השירה, אמנם בהגיעם על שפת הים וראו את נסי קריעת ים סוף שהיה פי חמש מהמכות שלקו המצריים במצרים, [כמו שאנו אומרים בתגדה שעל הים לקו חמישים מכות וכו'] וראו את גילוי אלוקותו יתברך שנגלה אליהם על הים, או אז נוכחו לדאות שרחוקים הם כרחוק מזרח ממערב מלהשיג את עצמם גדלות השירה ועדיין צריכים הם לכה אמונה כמאמר הכתוב 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'.

על הים ראו את עומק הדין ביצד דנים כל אחד לפי דרגא דייליה

ושמעתי מסו"ד הגאון רבי לוי הכהן רבינוביץ זצ"ל, שאמר בשם החפץ חיים זי"ע, על פי מה שאמרו חז"ל (תנחומא בשלח ט) מדוע במקום אחד אמר הכתוב 'ידו במצולות כמו אבן' ובמקום אחר 'איכלמו קקש' ובמקום אחר 'צללו כעופרת', ותירצו שהרשעים קקש הולכים ומטורפין עולין ויורדין, ביונים כאבן, והכשרים כעופרת שנתו מיד. וביאר החפץ חיים שכאשר ראו בני ישראל את נהגת השירה האין שהוא דן כל אחד לפי דרגתו, או אז האמינו בה' ובמשה עבדו.

רק לבני ישראל הותר לומר שירה כי הם יצאו מצרה לרוחה
ומעלה נפלאה מצינו בענין שירת הים שרק לעם בני ישראל ניתנה רשות לומר שירה, ואפילו למלאכי השרת לא הותר לומר שירה באותו מעמד, כדאייתו בגמרא (פסלה ט) 'אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (שמות טו ב) 'לא קרב זה אז על כל הלילה', בקשו מלאכי השרת

מדוע כופל
המגידי
לשוננו: 'כל

דכפין ייתי וייכול – כל דצריך ייתי ויפסח, ולכאורה תרוייתו מאותו ענין, ובחדא מינייהו סגי. ושוב כפל לשוננו: 'השתא עבדי כו' השתא הכא כו', שנראה גם כן ככפל לשון, ששיניהם מענין הגאולה מן הגלות.

גם תקשי, מאי טעמא מתחילה גבי ייתי וייכול? נקט 'כל דכפין', ואילו בכפילא גבי 'ייתי ויפסח' נקט 'כל דצריך'.

אולם ישנם שני שלבים בהאכלת אדם רעב, מתחילה יש להגיש לו תיכף איזה דבר מאכל אל פיו כדי להשקיט את רעבונו המקרקר ומייסר, הגם שאין במנה זו בכדי שביעה, מכל מקום היא משתיקה את הרעב הקשה, ולאחר מכן בשלב השני יאכל האיש את מזונו הנצרך לו עד כדי שבעו.

מסיבה זו יש בכל סעודה 'מנט פתיחה', הנקראת 'מנה ראשונה' של תבשיל קל, כדי להשתיק את הרעב החזק, והיא המנה הפותחת את האצטומכא לקראת הסעודה. ורק לאחר מכן תבוא 'מנה עיקרית', שהיא עיקר המזון שמביאו לכדי שובע. כמו כן לאחר התענית 'שוברים' אנו תחילה את הצום בטעימה קלה להשקיט הרעב, ורק לאחר מכן נגישים אל הארוחה המשביעה.

היינו שהידי המגיד בכפילא דלישנא מתחילה 'כל דכפין ייתי וייכול', זו היא 'מנט הפתיחה', מנה ראשונה, שיש בה דבר מאכל לכל 'דכפין', הם הרעבים כדי להשקיט את רעבונם [והוא ענין המצה שבתחילת הסעודה]. ושוב 'כל דצריך ייתי ויפסח'; הוא קרבן פסח [והאפיקומן] הנאכל על השובע. שאכן זו היא מצוותו של קרבן פסח, שיהא הוא עיקר המזון שעל ידו יגיע האדם לכדי שובע, לא רק להשקיט בו את רעבונו לבג, אלא שזה יהיה המזון המשביעו.

ולכן נקרא כאן 'כל דצריך', שכבר השקיט את עצם רעבונו ליבג, ואינו מקרקר בו 'כל דכפין', אלא שעדיין 'צריך' הוא למזון זה כדי להשביעו, שיהא שבע מן הסעודה, והוא 'ייתי ויפסח'.

כיוצא בדבר אמורים הדברים במזון הרוחני, מוזן הנפש, זה לעומת זה, גם בו יש את שתי הדרגות הללו בסדרי הגאולה. – מתחילה צריך לשלוף את האדם ולהצילו מעמקי צרתו, [טיפול ראשוני]. כאשר שקועים אנו בגלות המר, מדוכאים בייסורי גוף ונפש בכלל ובפרט, ויש להציל את האדם ולחלצו מן הצרה, כדי להשתיק את כאבו המייסר, ויפסיק לגנוח ולהתאנה כל כך מצרותיו. והוא כעין 'סור מרע', כדי שיהא מוכן לקבל את הטובה הגדולה, להביאו אל המנוחה ואל הנחלה, כשישפיע עלינו השי"ת השגות גבוהות ונעלות של הגאולה העתידה.

היינו אפוא כפילא דלישנא דסיפא, מתחילה 'השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל', לחלץ אותנו קודם ממקום צרתנו מידי הגויים ולהוציאנו מעומק מר הגלות כדי להכין אותנו שנהיה יכולים להתרומם מן השפלות והעבדות. ושוב 'השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין', להתרומם אל ההשגות הגבוהות והנעלות 'כבני חורין' שזוכים לעלות ולהתעלות ולהסתופף בצל השכינה הקדושה, אמן.

* * *

מי רצה להתחתן עם מי?

"מִצֵּה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, עד שנגלה עליהם מלך המלכים הקדוש ברוך הוא וגאֵלם."

היה היה קיסר גדול מגדולי המלכים בדורו, אשר נהגו את מלכותו הרמה בחן בחסד וברחמים. הוא היה אהוב ונערץ מאוד על נתיניו האזרחים ובי-חכמתו הגדולה הביא הצלחה מרובה וכלכלה טובה לכל יושבי הארץ. ואף הוא עצמו התעשר בעושר רב מאוד, בהתעסקו בעסקי ענק חובקי עולם.

בן יקיר ונחמד היה לו למלך האהוב נסיך יפה תואר, שהתהלך בדרכי אביו בחכמה ופקחות בניעימה ובחן מיוחד. בכל אשר פנה הנסיך יורש העצר נהל הצלחה מופלגת, והוא עלה ונתעלה בכל החכמות והמקצועות.

והנה באה עת דודים הנסיך האהוב הגיע לעונת השידוכים, והחלו לחפש לו שידוך הוגן, שיהאם לבן המלך המיוחד. הצעות רבות זרמו לארמונו המלוכה ממלכים ורוזנים ושוועי ארץ, ועשירי עולם שחפצו להתחתן עם בית המלכות המפוארת.

אך העלם נסיך החמדות אמר לאביו המלך בחכמה, שאיינו חפץ דוקא בשידוך של 'כסף' או של 'כבוד', שפעמים רבות מתברר שעם כל הכסף והעושר הגדול ועם כל הכבוד הנוצץ הרי 'הקרן' עצמה אינה מתאימה כלל... – לפיכך מחפש הוא בעיקר נערה מתאימה, שתהא אף היא טובת לב ובעלת מידות טובות, חכמה וכישרונית, שתתאים לו לפי אישיותו, גם

אם איננה עשירה גדולה, שכן כסף וכבוד לא חסרים לו כלל וכלל. ואכן יצאה הפקודה מבית המלכות, שלא לחפש דווקא אחר העושר והכבוד, כי אם בבת טובים שתהא מתאימה לפי רוחו ונפשו של הנסיך היקר. לא ארכו הימים ואכן נמצאה הנערה המושלמת שהתאימה מאוד לבן המלך, היא הייתה יפת תואר ויפת מראה, ומושלמת בכל

מידה נכונה. אמנם הייתה זו 'כפרייה' מבית פשוט ודל, לא עשירה ולא בת גדולים, אבל החן המיוחד הנסוק על פניה, מידותיה המושלמות חכמתה ומעוררותיה שבו את לב הנסיך, והיא זכתה אכן להיבחר כ'כלה' המיועדת לנסיך יורש העצר.

בשמחה רבה נקבע זמן החתונה, ותיכף החלו ההכנות וההקדחתיות לקראת חתונת הענק. בבוא העת נערכה שמחת הנישואין ברוב פאר והדר, כראוי וכיאות לבית המלכות. מלכים ושרים רמי מעלה מכל העולם באו לקחת חבל בשמחתו של המלך האהוב וכמוכן אף האזרחים הרבים שישו ושמחו בשמחה הגדולה, כשכל החגיגה הגדולה נערכה בעושר עצום בכלי זהב וכסף ובמעדני מלכים לרוב.

עם סיום מסיבת הנישואין הגדולה והמפוארת, צעדו להם יחדיו החתן עם הכלה המאושרים מבית התנות אל בית מלכות, כשהם צוהלים ושמחים מאוד ביום חתונתם ובוים שמחת ליבם.

והנה כאשר צעדו להם מעדנות יחדיו באולם הגדול בין שולחנות הפאר, שכבר התרוקנו מיושביהם, ורק שיירי מאכלים שונים נותרו עדיין פזורים עליהם... נעצרה לפתע הכלה המהוללה ליד אחד השולחנות, היא נטלה 'שק פרי' פשוט בידה ותחבה לתוכו מעט 'שיריים' של לחם יבש ומעט בצל ושיפודי תפוחי אדמה צלויים שנתרו מן הסעודה הגדולה, ו'סחבה' עימה את אותו שק אל ביתה...

הנסיך החתן שעמד על ידה הביט נכחו בתדהמה, 'כפרייה נשארת כפרייה'... חשב לעצמו, כך היא רגילה כנראה מחיי הכפר לצבור לעצמה מעט לחם ובצל ותפוחי אדמה...

בשביל מה לך זאת? שאל הנסיך בחיוך, כלום חסר מבית המלך? וכי זקוקים אנו לשיירי הירקות הפשוטים הללו? הרי יש לנו בארמון הגדול את המעדנים המשובחים ביותר! בשביל מה לך השק הכפרי העלוב הזה?

חייכה הכלה הנבונה בפקחותה וענתה את השק הכפרי הזה צריכה אני 'למוכרת', כדי שתדע אתה חתני היקר תמיד שאנכי מצדי הסתפקתי בכך פרייתי בשק העלוב הזה... ורק אתה הוא שרצית אותי ובחרת בי להיות לך לאשה!

וכך תזכור תמיד, מי רצה להתחתן עם מי...

כיוצא בדבר, יצאו ישראל ממצרים עם בצקם הדל, משארתם צרורות על שכמם ולא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם המלך יתברך הוא שבחר בהם והוא שרצה בהם נגלה והופיע אליהם וגאלם לפי שחפץ בה כנסת ישראל לרעייתו הכבודה כביכול.

את זאת אומרים ישראל לפני השי"ת בליל הסדר הגדול, ומראים לפניו מצה זו שאנו אוכלים כדי להזכיר לפניו כביכול מי רצה להתחתן עם מי, ובכך תגדל חיבתו יתברך עליהם.

* * *

לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור!

מי מילל ומי פילל, איוו מהפכה אדירה התחוללה כאן בבית שבוע אחד! הלא כל הבית היה מלא חמץ ולכולך ובלגן גדול... ולפתע פתאום הכל מצוחצח ונוצץ, הבית מסודר להפליא! והכל שופע אור זך ונעים.

המהפכה הגדולה הזו צריכה לשמש לנו כמשל!

תג הפסח הקדוש בא ללמדנו, שניתן לחולל 'מהפכות' בזמן קצר וקצוב, וכמו המהפכה החיצונית שבבית, כך יכול האדם לחולל מהפכות גדולות בנפשו פנימה, ולשנות את ביתו הפנימי, בתי גווא, מקצה לקצה. וכבר נודע מדברי הוזהר הקדוש בכמה מקומות (ח"א רכו: ח"ב מ. ח"ג רפב:), שהחמץ רומז ליצר הרע שברבנו.

אותו מלך זקן וכסיל מייאש את האדם, איך תוכל להשתנות כך בבת אחת, הלא הנך שקוע בחמץ ובשאור עד צוואר רחמנא ליצלן, וההטאים והפשיעים רבו כמו רב, וכבר אין לך שום סיכוי! ועוד טענות ומענות כיוצא בהם. אך בחג הפסח דגן למדנו שישנה 'סייעתא דשמיא' מיוחדת, ובגלל ניתן לחולל מהפכות גדולות ונשגבות, ורק צריך לעזוב ולהשליך מעצמו כל הרוע והשאור, כד"א (ישעיה נה ז) 'יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו, וישׁוב אל ה' וירחמנו, ואל אלקינו כי ירבה לסלוח'.

וכבר הקשה בזוהר הקדוש (ח"ב מ.) באם אכילת החמץ מזיקה לנפש, כיצד אוכלים אותו בכל השנה כולה? וזה לשון קדשו: 'אי הכי כל ימי שתא נמי, אמאי 'שבעת יומין', דתיב (שמות יב יט) 'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם', שבעת

הפסח בעמוד הבא <

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לבערכת ע"י הקוראים

כי גדול ה'

האדמו"ר שלנו לא קיבל קהל כחודש וחצי כי אם במקרים של פיקוח נפש שלא טובלים דיחוי.

לי היה מקרה מעיק במיוחד שאמנם אינו מוגדר כפיקוח נפש, אבל בהחלט הייתי זקוק להכרעה של אדם גדול, ורצייתי מאוד שהרבי שלי יכריע בעניין אך לא מצאתי כל דרך אפילו לא על ידי שליח.

סיבב הבורא שזכיתי להשתתף באירוע בבית האדמו"ר כאשר בסיום האירוע כל אחד עבר דרך הרבי לברכת שלום, אך ידוע ידענו שאין זה הזמן לשאול שאלות.

כאשר עברתי בסלון ביתו של האדמו"ר והתברכתי לשלום, פנה אלי האדמו"ר וביקש שאמתין קמעה עד שכולם יעזבו את החדר.

כמוכן שהמתנתי ולא ידעתי מה הסיבה לבקשה החריגה של הרבי.

כאשר חלל החדר התרוקן פנה אלי הרבי והלל לדבר לגבי מכתב ששלחתי. או אז הבנתי שיש כאן טעות והרבי התבלבל ביני לבין מישהו אחר, אבל מאחר וכבר הייתי בחדר לבד, שפכתי את אשר על ליבי ואכן זכיתי לקבל תשובות חדות וברורות עם סבלנות אין קץ באופן כזה שאף אחד אחר בעולם לא יכול לענות לי באופן אישי.

כמה שמחתי והודיתי לה' על טעות זיהוי זהות שולח המכתב לאדמו"ר כדי לעזור לי במצוקתי!!!

בעל המעשה:ח.ל.

זכרון תודה'

עברתי השתלה של ארבעה שתלים בבת אחת מה שהכביד מאוד על הדיבור שלי, יצאתי מהמרפאה ובקשתי מה' שישלח לי בבקשה רכב להסיע אותי הביתה. טרם סיימתי דבר ורכב נעצר לידי, והנהג פונה אלי מתוך רכבו ואומר: "כבוד הרב צריך אולי טרמפ הביתה?"

כל כך שמחתי על ההשגחה ש'טרם אקרא ואני אענה' הרי הדרך מהרופא עד הבית לא לוקח יותר מרבע שעה ברגל, אבל הקור היה גדול בחוץ וגם בדרך עלולים לעצור אותי כל רגע יהודי אחר עם שאלתו בפיו והנה קשה עלי הדיבור מחמת השתלים. כמה טוב ה' רק מבקשים והקב"ה עונה. רק צריך לזכור להגיד תודה רבה השם!!!

בעל המעשה:מורנו הרב

הפענוח לדכות את הרבים בסיפורי של השגחה פרטית מוזמן לשלוח אל ר' שמחה ספואלס בפקס: 15326517922

ברם תירץ הוזהר במשל נפלא לחולה שציווה עליו הרופא לקחת את תרופותיו ימים מספר כדי שיהווה לאיתנו, ומשהבריא שוב אינו צריך לאותה תרופה. זה לשון קדשו (ח"ב פג): "למלא דהוה ליה בר יחידי וחלש, וימא חד הוה תאיב למיכל, אמרו ייכול בריה דמלא מיכלא דאסותא דא ועד דייכול ליה לא ישתכח מיכלא ומוזנא אחרא בביתא. עבדו הכי, כיון דאכל הווא אסותא אמר מכאן ולהלאה ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכיל לנזקא ליה."

"כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הוי ידעי עיקרא ורוא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא יעמון ישראל אסותא ועד דייכלון אסותא דא לא אתחזי להון מיכלא אחרא. כיון דאכלו מצה דאיהו אסותא למיעל ולמנדע ברוא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא מכאן ולהלאה אתחזי לון חמץ, וייכלון ליה דהא לא יכיל לנזקא לון" עכלה ק.

ומדברי הוזהר הקדוש הללו יש לנו מקור נפלא למ"ש רבינו האר"י ז"ל, שהוזהר ממשוה חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא אותה שנה. כי מאחד שנוהר שבעת ימים כרונו, שוב לא יכול לנזקא ליה כלל, והרי הוא שמור ומוגן היטב בשמירה מעליה.

קדש' - מ'דארף זיך הייליגען! [צריך לקדש עצמנו]

אחד מוקני ותתיקי חסידי פולין של מעלה, היה הגה"ח המפ"ר רבי משה בום זצ"ל, אשר זכה עוד להסתופף בצילם של גדולי צדיקי הדורות הקודמים.

הוא ניצול מן השואה האיומה בנסים רברבן וזכה לזקנה מופלגת בערוב ימיו דד בארץ הקודש, ונסתלק בשם טוב לפני כחמישים שנה. בהיותו כאן בארץ הקודש נהרו אל ביתו הרבה חסידים ואנשי מעשה, כדי לשמוע לקח מפיו, ממה שראה וקיבל מצדיקי הדורות.

בצעירותו הסתופף ר' משה בצל קדשו של הרה"ק בעל "ישמח ישראל" מאלכסנדר זצוק"ל, והיה מרבה לספר ממה שראו עיניו אצל הרבי. וגם כמה מופתים גדולים שנועשו עמו בעצמו ועם משפחתו אצל הרבי, ואין כאן המקום להאריך בהם.

על חג הפסח שבאלכסנדר היה ר' משה מספר בהתרגשות ממה שראה בעיניו את ההתעוררות הגדולה בחצר הקודש.

וכך תיאר ר' משה את פתיחת ליל התקדש חג באלכסנדר:

בית המדרש הגדול היה מלא מפה לפה, מסביב לשולחן הנהדר הערוך לתפארת ליל שימורים ישבו זקני החסידים וחשובי הקהל, ומכל סביבותיהם אברכים צעירים בני תשחרות ופרחי החסידים למאותיהם, כולם יחדיו כאיש אחד בלב אחד הצטופפו במקור מותיהם דרוכים באש קודש, לקראת כניסתו של הרבי לעריכת הסדר כהלכותו.

והנה הושלך הס בבית המדרש, הרבי הק' נכנס בהדרו אל ההיכל באש להבת שלהבת, כולו לבוש לבן כמלאך מיכאל משרת. ובטרם יפצח בעריכת הסדר, פתח בדיבורי קודש בקול חוצב.

וכה אמר הרבי הק' בפתח ליל הסדר של אותה שנה:

בלילה נורא זה צריך כל איש ישראל להאמין בהש"ת באמונה שלמה ותמימה. וכן להאמין בעצמו בלב טהור וזך, שיש ביכ"ו לתו להיגאל גאולת הנפש, להעלות ולהוציא את עצמו מטומאה לטהרה, ומאפלת החשכות אל אור הנשמה המופלא המאיר וזורח בשמשת ישראל קודש בראי יומא עילאה.

אפילו אם חלילה וחלילה נשקע עמוק עמוק בשערי הטומאה וגם אם עבר עבירות חמורות ביותר של חייבי כריתות רח"ל.

- הרי בזה הלילה מוציא הש"ת ומעלה את הנשמה מע- מקי שאול תחתית עד רום המעלה. כדרך שיצאו אבותינו

ממצרים בזה הלילה, מעומק השאול של מ"ט שערי הטומאה עד מ"ט שערי הקדושה, ע"כ תוכן דברי קדשו.

[עיין בסה"ק "ישמח ישראל" (פסח אות יא, ד"ה רשע מה הוא אומו רכו') ע"ש].

משיים הרבי את דברי קדשו, שנשמעו בקשב רב ובדחילו ור- חימו, נעמד ופתח ואמר בשרף אש קדשו: קדש! ופירש בלשון יידיש: מ' דארף זיך הייליגען! [מלשון ציווי ופקודה, צריכים אנו לקדש את עצמנו!].

רטט של קדושה עבר בקהל לשמע פירושו הנורא של הרבי, והיכף פתחו כל החסידים בכיית רבות בדמעות שליש, ובר- תעוררות תשובה עצומה שהחזיר הצדיק בעומק לבם ונשמחם בקדושה הנוראה של לילה כיום יאי.

והגיד הרה"ר ר' משה ז"ל את גדול הבכיות שהיו אז בבית המדרש, שהיה זה נראה כמו 'בעזרת נשים בשעת כל נדרי'...!

ברכת חג הפסח שהשפיעה עשירות גדולה

אחד מחוכרי האחוזה שבפלך העיר סטרעליסק היה איש יהודי עשיר נכבד בעיניו, אשר חכר חבל ארץ ענק מאחוזהו של הפריץ המקומי, הנקרא בשם "פריץ דאמינסקי", וניהל את אותה אחוזה ביד רמה בהשכרת בתים ופרדסים שדות וכרמים רבים למאות אנשים ומכך התעשר עושר רב.

בהיותו קרוב וסמוך אל בית מדרשו ולחצירו של השרף הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זצוק"ל, היה מבאי ביתו בתדירות ואף הצדיק מצידו היה מקרבו ומחבבו כערכו, ובכל פעם היה מקבלו בסבר פנים יפות ומאירות ומכבדו בחיבה יתרה.

חביבותו הגדולה של הרבי ליהודי עשיר זה היתה קצת לפלא בעיני החסידים והתלמידים, שתמרו מה מצא בו הרבי שכל כך מחבבו ומקרבו.

בהזדמנות אחת בעת שישבו בני החבורה יחדיו בסעודת מרעים ובלגימת כוס משקה כדרכם כטוב לבם ביי"ש העלו את פליאתם בפני ידיים העשיר עצמו, מדוע ובמה זוכה הוא לקרבה וחביבות גדולה כזו אצל הרבי?

ענה להם היהודי בענותותו:

גם אנכי לא אדע מדוע זכיתי כאן לקרבה וחביבות יתרה, וכבר כמה פעמים התבוננתי בדבר ולא מצאתי בעצמי שום סיבה נכ- נה בדבר. אך זאת אוכל לספר לכם את סיפורי חיי, שמא מותכם תלמדו לעמוד על טיבו של דבר.

ויפתח הנגיד ויספר את טיב קורות חייו:

לפני שנים בטרם חכרתי כאן את אחוזת הענק מן הפריץ, הייתי 'בעל עגלה' פשוט... מיטלטל בדרכים אנה ואנה, מעלה נוסעים כאן ומורידם שם כדרכם של בעלי עגלות.

והנה ביום חורפי גשום וסוער אחד, פוגש אני בדרך נסיעתי יהודי של צורה המשרך את דרכו בקושי בדרכים המשובשות רגליו מתבוססות בבוץ הטובעני, כולו רטוב עד לשד עצמותיו מגשמי הזלעפות שצלפו בו ללא הרף, והיה נראה קרוב לסכנה של ממש. קפצתי מיד מן העגלה להצילו מן הרפש ומן הטיג, והתברר לי שהיה זה הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זצוק"ל, שכידוע היה מתהלך רבות בדרכים מעיר לעיר לצרכי מצוה ולסיבות הידועות לו.

תיכף הכנסתי אותו אל תוככי העגלה המוסקת פנימה, שם חי- ממתי את גופי הטהור וסמיעתי לו להתאושש ולהתחזק. לאחר מכן שאלתי אותו בהרדת קודש מדוע מוכרח היה לצאת במגו אוויר קשה שכזה, כשאין בידו אפילו כמה זלאטות לשלם עבור

עגלה שתיתקנו למחוז הפצו, ולבוסס רגלי קדשו בטיט במסירות נפש שכזו?

אמר לי הצדיק בשמחה גדולה, שהוא עומד עתה בדרכו לאחת מן המצוות הגדולות ביותר שבתורה, הלא היא מצות "כיבוד אב ואם", כי רגילים הם אביו ואימו שהוא נכנס לבקר אצלם מפעם לפעם וכבר מחכים וממתנים עליו. ובהיות שאין הפרוטה מצויה בכיסו הוכרח לצאת לדרכו ברגל, ועל אף שקדו השמים בעבים לא חשב שיהיו גשמים קשים וסוערים כאלו בדיוק בהיותו על אם דרך. אך עתה כראותו שלבתי אפשרי להמשיך כך ברגל, ביקשני להסיעו בעגלתי עד לבית הוריי, ושם כבר יהיו לו מעות לשלם לי בשכר טרחתי.

כמוכן נענית בשמחה, וכאשר הגענו לבית הוריי ורצה להסדיר עמי את ענין התשלום אמרתי שבשום אופן אינני לוקח ממנו כסף עבור אותה נסיעה, שכן עצם הוכות שנופלה בחלקי לעזור ולסייע לצדיק היא התשלום הטוב ביותר עבורי.

לשמע הדברים הררה קמעא הצדיק ושאל: אמור נא כמה הוא כל הרכוש שלך?

עניתו בכנות, שכל רכושי מסתכם בשני הסוסים הללו הרחומים למרכבה זו שלפניו...

ברכני הצדיק, שהיותו ומתקרבים אנו בשלהי ימי החורף אל הה- גים והמועדים הגדולים הבאים עליו לטוב, יהא אפוא הסוס האחד בשביל חג הפורים, ואילו הסוס השני יהא בשביל חג הפסח! - סתם ולא פירש.

והנה עם התקרב חג הפורים מת לפתע הסוס האחד, מכרתי את עורו ובתמורתו היו בידי די מעות בשביל הוצאת הפורים.

לקראת חג הפסח מת לו בפתאום גם הסוס השני, ובתמורת מכי- רת העורות כבר היה לי גם להוצאות הפסח כדבר הצדיק. - אך לאחר עבור חג הפסח לא נשארו בידי לא מעות ואף לא סוסים למלאכת פרנסתי, ונעצתי אפוא שוב עם הרבי כדת מה לעשות בענין הפרנסה, והרבי הקדוש פאסאב צחק ואמר בלשון קדשו: גענו גיוועין א'בעל עגלה! [מספיק היית בעל עגלה] עתה רוצים אותך בשמים בתור יהודי עשיר ולא בצורה של עני ואביון, לך נא אל מחוז סטרעליסק, שם תחכור את אחוזת הענק של הפ- ריץ דאמינסקי באותו מחוז לארבעים שנה מדאש, ועשה חיל בעסקיך!

למרבה הפלא הסכים הפריץ לתנאי החכירה ארוכת הטוות על אף שלא היה בידי באותה עת אף לא פרוטה אחת לסלק את החוב, ואמר שמצאתי חן בעיניו ביושרי, ולכשירווח לי אחזיר החוב.

נכנסתי אפוא לעסקים הללו שבאחוזה הגדולה כאן, וברכת הצ- דיק חדרה אל כל מעשה ידי והגיבה פירות טובים ומשובחים ועד מרהר עלה בידי גם לשלם את חובי של הפריץ, וגם להתעשר רב בעושר רב.

והנה מאז שסיפרתי לפני הרבי הק' דנן כאן בסטרעליסק את כל העלילה הזו שהתרחשה עמי אצל הסאסובער, מאוד מצא חן בעיניו טיב אותו המעשה, ומאז קורא אותי 'הברכה של הסאסו- בער'! באומרו שהכל נמשך מברכת הפורים והפסח של הרבי... ואיני יודע מאיזה חלק בטיב זה הסיפור התפעל הרבי, אך מאז שסיפרתי זאת לפניו מחבבני מאוד!

[וכנראה חיבבו גם משום המסירות נפש שהיתה לו לטרוח עבור אותו צדיק קדוש ישראל בלא שום תמורה, אף שהיה באותה עת עני ואביון].

אף אנו בתראי דבתרא, למדנו עד היכן מגעת כוח ברכת הצדיקים, שמכוח אותה ברכה שברך הצדיק עבור חג הפורים וחג הפסח המשיך עשירות גדולה וברכה רבה לאיש ישראל.

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ר) נא לשלוח למייל הפצו"ב

לע"נ הרב יעקב מיכאל זצ"ל בן החבר הרבי ר' ישראל זצ"ל מיינער ולבניו י"א אל תשפ"ג תצב"ג.	יוסף בן טילה וואא לרפואה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה וואא להצלחה בכל העניינים	לע"נ מרת חיה סאסא בת לאה ולבניו י' סיון תצב"ג.	לע"נ החבור שמואל מאיר ז"ל בן יכלחסי"א רבי ישראל יצחק ולבניו י"ח נסלו תצב"ג.	גרפצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מינוב י"א יקדים מכירות 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il	גל פ"ו
---	--------------------------------	---	---	--	---	------------------------	---	--------

י"ו"ל ע"י קהילת שבתאי בבית ד' | רה' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך נוצמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגונוך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענונינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ ההדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173